

UNIVERZA V LJUBLJANI  
FAKULTETA ZA ŠPORT

# **DIPLOMSKO DELO**

ANJA ERŽEN

LJUBLJANA, 2013



UNIVERZA V LJUBLJANI  
FAKULTETA ZA ŠPORT  
Specialna športna vzgoja  
Elementarna športna vzgoja

RAZLIKE V GIBALNI/ŠPORTNI DEJAVNOSTI OTROK  
DRUGEGA STAROSTNEGA OBDOBJA V VRTCU ŠKOFJA  
LOKA GLEDE NA IZOBRAZBO VZGOJITELJEV IN NJIHOVO  
USPOSOBLJENOST S PODROČJA ŠPORTA

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA:

prof. dr. Mateja Videmšek, prof. šp. vzg.

RECENZENT:

prof. dr. Jože Štihec, prof. šp. vzg.

Avtorica dela:

ANJA ERŽEN

KONZULTANT:

asist. dr. Matej Majerič, prof. šp. vzg.

Ljubljana, 2013

## ZAHVALA

*Zahvaljujem se mentorici, dr. Mateji Videmšek, za vso strokovno pomoč, nasvete in usmerjanje ter hitro posredovanje povratnih informacij pri nastajanju diplomskega dela.*

*Prav tako se zahvaljujem konzultantu, dr. Mateju Majeriču in recenzentu, dr. Jožetu Štihu, za pregled diplomskega dela.*

*Zahvaljujem se tudi vsem bližnjim, ki so mi v času študija stali ob strani.*

**Ključne besede:** vrtec, gibalne/športne dejavnosti, izobrazba vzgojiteljev, športno usposabljanje vzgojiteljev, športni pedagog

## **RAZLIKE V GIBALNI/ŠPORTNI DEJAVNOSTI OTROK DRUGEGA STAROSTNEGA OBDOBJA V VRTCU ŠKOFJA LOKA GLEDE NA IZOBRAZBO VZGOJITELJEV IN NJIHOVO USPOSOBLJENOST S PODROČJA ŠPORTA**

**Avtorica: Anja Eržen**

**Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2012**

**Specialna športna vzgoja, Elementarna športna vzgoja**

**Število strani: 63**

**Število tabel: 8**

**Število prilog: 1**

**Število virov: 28**

**Število slik: 16**

### **IZVLEČEK**

Namen diplomskega dela je bil analizirati gibalno/športno dejavnost otrok drugega starostnega obdobja. Zanimala nas je izobrazba vzgojiteljev, njihova usposobljenost s področja športa in njihova želja po usposabljanju s področja športa. Prav tako so nas zanimale razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok drugega starostnega obdobja glede na izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost s področja športa. Želeli smo ugotoviti, ali so otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, usposobljenost na področju športa in željo po dodatnem športnem usposabljanju, bolj gibalno/športno dejavni. V raziskavi je sodelovalo 51 vzgojiteljev iz šestih enot Vrtca Škofja Loka, ki so izpolnili vprašalnik s 13 spremenljivkami.

Pridobljene podatke smo obdelali z računalniškim programom SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Sciences). Za preverjanje hipotez smo uporabili enosmerno analizo variance in T-test. Vse hipoteze smo preverjali na ravni petodstotnega tveganja ( $p \leq 0,05$ ).

Ugotovili smo, da v Vrtcu Škofja Loka med vzgojitelji prevladuje ženski spol in starejša populacija, 41 % jih je namreč starejših od 46 let. 45 % vzgojiteljev ima dokončano srednjo vzgojiteljsko šolo, 25 % pa Pedagoško fakulteto. Preostali vzgojitelji imajo dokončano ali srednjo ali poklicno šolo ali gimnazijo in opravljen poklicni tečaj za predšolsko vzgojo. 30 % vzgojiteljev ima v vrtcu dodatna usposabljanja s področja športa, med katerimi prevladuje vaditelj smučanja in vaditelj plavanja. Organizirana gibalna dejavnost, ki jo vzgojitelji načrtujejo otrokom, najpogosteje poteka enkrat ali dvakrat tedensko, ki traja 45 minut, in sicer v igralnici ali telovadnici. Velik odstotek gibalnih dejavnosti poteka tudi na hodniku in prostoru pred igralnico. Gibalne dejavnosti, ki potekajo na prostem, se najpogosteje odvijajo na igrišču pred vrtcem ali na travniku. Pri športnih dejavnostih znotraj vrtca prevladujeta ples in plavanje, katera potekata ob prisotnosti zunanjih izvajalcev. Kar 47 % vzgojiteljev meni, da bi športni pedagogi izvajali gibalne/športne dejavnosti skupaj z vzgojiteljem.

Rezultati raziskave so pokazali, da otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, niso bolj gibalno/športno dejavni. Obstajajo sicer manjše razlike, ki pa statistično niso značilne, med vzgojitelji s končano srednjo oz. poklicno šolo in s tistimi, ki so končali Pedagoško fakulteto.

Rezultati raziskave so prav tako pokazali, da otroci, katerih vzgojitelji so usposobljeni na področju športa, niso bolj gibalno/športno dejavni.

Prav tako so rezultati raziskave pokazali, da otroci, katerih vzgojitelji imajo željo po dodatnem športnem usposabljanju, niso bolj gibalno/športno dejavni.

**Key words:** kindergarten, physical/sporting activity, the education of kindergarten teachers, qualifications in the field of sport, sport teacher

**DIFFERENCES IN PHYSICAL/SPORTING ACTIVITY OF CHILDREN OF THE SECOND AGE PERIOD IN KINDERGARTEN OF ŠKOFJA LOKA ON THE EDUCATION OF KINDERGARTEN TEACHERS AND THEIR COMPETENCE IN THE FIELD OF SPORT**

**Author:** Anja Eržen

**University of Ljubljana, Faculty of sport, 2012**

**Special physical education, Elementary physical education**

**Number of pages: 63**

**Number of tables: 8**

**Number of appendices: 1**

**Number of sources: 28**

**Number of pictures: 16**

**ABSTRACT:**

The aim of this thesis was to analyze the physical/sporting activity of children in the second age group. We were interested in the education of kindergarten teachers, their qualifications in the field of sport and their desire for training in the field of sport. Also, we were interested in differences in physical/sporting activities of children in the second age group related to education of kindergarten teachers and their qualifications in the field of sport. We wanted to determine whether children whose kindergarten teachers have higher education and qualifications in the field of sport as well as the desire for additional sports training, are more physical/sporting active. The study involved six units of Kindergarten Škofja Loka.

Acquired data were processed with the software SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social

Sciences). To test hypotheses, we used one-way analysis of variance and T-test. All hypotheses were examined at the level of five per cent risk ( $p \leq 0.05$ ).

We concluded that in Kindergarten Škofja Loka between kindergarten teachers dominates female and older population, 41 % of them is older than 46 years. 45 % of kindergarten teachers have completed secondary nurturing school and 25 % the Faculty of Education. The remaining kindergarten teachers have finished secondary or vocational school or high school and passed a professional course for early childhood education. Only 30 % of kindergarten teachers have additional training in the field of sports, among them prevails skiing and swimming teachers. Organized physical activity that teachers plan for children, most commonly takes place once or twice a week, lasting 45 minutes in the gym or playroom. A large percentage of physical activities takes place in the hallway and in front of the playroom. Physical activities that take place outdoors, take place in the kindergarten playground or on the lawn. In sports activities in kindergarten dominate dancing and swimming, which take place in the presence of external contractors. Otherwise, kindergarten teachers in Kindergarten Škofja Loka do not want a sports teacher trained in the field of preschool education, as confirmed by 40 % of educators.

The results showed that children whose kindergarten teachers have higher education, do not exercise more, however there are statistically significant differences between teachers who have completed secondary or vocational school and those who have completed the Faculty of Education.

The survey results also showed that children whose kindergarten teachers have qualifications in the field of sport, do not exercise more.

Also, results of the research showed that children whose teachers have a desire for additional sports training, do not exercise more. Here we can conclude that additional training is wanted particularly by those teachers who need additional knowledge in this field, in order to actively involve children in physical/sporting activities.



## KAZALO

1 UVOD.....	12
1.1 PREDŠOLSKA ŠPORTNA VZGOJA.....	13
1.2 GIBALNA/ŠPORTNA DEJAVNOST ZA PREDŠOLSKE OTROKE.....	15
1.3 ŠPORTNE DEJAVNOSTI ZA OTROKE DRUGEGA STAROSTNEGA OBDOBJA...16	
1.4 ORGANIZACIJSKE OBLIKE DELA V VRTCU NA PODROČJU GIBANJA.....	19
1.5 METODE DELA V VRTCU NA PODROČJU GIBANJA.....	24
1.6 KADROVSKI DEJAVNIKI.....	25
1.7 VZGOJITELJ V VRTCU.....	26
1.8 ŠPORTNI PEDAGOG V VRTCU.....	28
1.9 KOMPETENCE VZGOJITELJA.....	29
1.10 IZOBRAŽEVANJA NA PODROČJU ŠPORTA ZA VZGOJITELJE.....	30
1.11 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE.....	31
2 METODE DELA.....	33
2.1 PREIZKUŠANCI.....	33
2.2 PRIPOMOČKI.....	33
2.3 POSTOPEK.....	33
3 REZULTATI.....	34
4 RAZPRAVA.....	48
5 SKLEP.....	55
6 VIRI.....	57
7 PRILOGA.....	60
7.1 ANKETNI VPRAŠALNIK.....	60

## KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i> Spol zaposlenih. ....	34
<i>Slika 2.</i> Starost zaposlenih. ....	34
<i>Slika 3.</i> Končano šolanje vzgojiteljic v Vrtcu Škofja Loka. ....	35
<i>Slika 4.</i> Dodatno usposabljanje vzgojiteljev na področju športa. ....	35
<i>Slika 5.</i> Vrsta športnega naziva. ....	36
<i>Slika 6.</i> Želja po športnem usposabljanju. ....	36
<i>Slika 7.</i> Športni nazivi, ki bi jih vzgojitelji želeli pridobiti. ....	37
<i>Slika 8.</i> Pogostost organizirane načrtovane gibalne dejavnosti. ....	37
<i>Slika 9.</i> Trajanje vadbene enote (vadbene ure). ....	38
<i>Slika 10.</i> Organizacijske oblike v Vrtcu Škofja Loka. ....	39
<i>Slika 11.</i> Prostori, v katerih potekajo gibalne dejavnosti. ....	39
<i>Slika 12.</i> Potek gibalnih dejavnosti na prostem. ....	40
<i>Slika 13.</i> Športne dejavnosti v Vrtcu Škofja Loka. ....	40
<i>Slika 14.</i> Ali so pri športnih dejavnostih v vrtcu vključeni zunanji izvajalci?.....	41
<i>Slika 15.</i> Zunanji izvajalci v Vrtcu Škofja Loka. ....	41
<i>Slika 16.</i> Ali bi si želeli, da bi gibalne/športne dejavnosti v vrtcu izvajali profesorji športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo?.....	42

## **KAZALO TABEL**

Tabela 1.....	43
Tabela 2.....	44
Tabela 3.....	44
Tabela 4.....	45
Tabela 5.....	45
Tabela 6.....	46
Tabela 7.....	46

# 1 UVOD

Otrok je danes veliko bolj sposoben in dojemljiv za gibalno učenje, kot je bil pred leti. »Zlata doba« gibalnega učenja se je pomaknila v obdobje med 5. in 8. letom (Rajtmajer, 1991). Razloge za to bi lahko poiskali v izkušensko vedno bogatejšem okolju, v katerem otrok preživlja svoje zgodnje otroštvo. Spodbud iz okolja, ki otroka usmerjajo v kakovostno gibalno/športno vzgojo, je vedno več. Vedno več je tudi najrazličnejših aktivnosti. Vsega omenjenega pa niso deležni vsi otroci, zato je vedno več razlik med njimi. Nekateri že zelo zgodaj usvajajo različna gibalna znanja, drugi so tega deležni veliko kasneje ali nikoli (Videmšek in Pišot, 2007).

V zgodnjem otroštvu je razvoj zelo dinamičen in celosten in prav v tem obdobju ima športna dejavnost izjemen pomen (Šimunič, Volmut in Pišot, 2010). Večina otrok je v vrtcih in šolah deležna edine organizirane oblike gibalne/športne aktivnosti (Pišot in Jelovčan, 2006), zato mora biti ta skrbno načrtovana in izvedena.

Z ustreznimi gibalnimi dejavnostmi si otrok poleg gibalnih in funkcionalnih sposobnosti razvija tudi spoznavne, socialne in čustvene sposobnosti ter lastnosti. Potreba po gibanju je otrokova primarna potreba in ko obvladuje svoje telo, občuti veselje, ugodje, varnost, pridobi občutek samozaupanja in samozavesti (Videmšek in Visinski, 2001).

Tudi v Kurikulumu za vrtce (1999) je navedeno, da je predšolsko obdobje tisto obdobje, ki ga moramo čim bolj izkoristiti. Otroku moramo ponuditi čim več izkušenj, povezanih z gibanjem.

Razvoj poteka od naravnih oblik gibanja do celostnih in skladnostno zahtevnejših dejavnosti v interakciji med zorenjem, učenjem in posameznikovo lastno voljno aktivnostjo. V predšolskem obdobju otrok pridobiva raznovrstne izkušnje zlasti z igro (Kurikulum za vrtce, 1999).

Otrok z različnimi dejavnostmi spoznava pojave v vsakdanjem življenju, na sprehodih spoznava promet, bližnjo in daljno okolico, v gibalnih nalogah spoznava telo itn. Z različnimi dejavnostmi na prostem si ohranja in krepi zdravje, seznanja se z lepoto ter vrednostjo narave in z naravovarstvenim ravnanjem (Videmšek in Visinski, 2001).

V program vključujemo športnovzgojne dejavnosti naravnih oblik gibanj (lokomotorna in manipulativna), kompleksnejše športne dejavnosti (smučanje, plavanje, kolesarjenje ...) in ritmično–plesne dejavnosti (gibalne naloge v ritmu ob zvokih, domišljjsko ustvarjanje ob glasbi, plesne igre ...). Pri tem uporabljamo raznovrstne metode in oblike dela ter najrazličnejše pripomočke, otroci pa spoznavajo športno vzgojne dejavnosti predvsem z igro (Videmšek in Visinski, 2001).

Vzgojiteljice in športni pedagogi, ki ponekod že skrbijo za programe športne vzgoje v vrtcu, naj bi otroku nudili razmere, v kakršnih bo lahko uresničeval svoje temeljne pravice, ki izhajajo iz njegovih potreb (Videmšek in Visinski, 2001).

Sicer pa skupno delovanje vseh dejavnikov, tako staršev, učiteljev, trenerjev in vrstnikov na eni strani in otrokova lastna dejavnost na drugi strani, lahko privede do tega, da bo otrok užival ob izvajanju športne dejavnosti (Šimunič, Volmut in Pišot, 2010).

## **1.1 PREDŠOLSKA ŠPORTNA VZGOJA**

Predšolsko obdobje je obdobje temeljnega gibalnega razvoja. Otrokov organizem je najbolj dovzeten za vplive okolja v zgodnjem otroštvu, prav to pa vpliva na razvoj njegove osebnosti. Strokovnjaki so ugotovili, da vsega tistega, kar otrok zamudi v zgodnjem otroštvu, kasneje žal ne more več nadoknaditi. Zato je ena temeljnih nalog vrtca, da otrokom vsakodnevno omogoči in jih spodbuja, da z različnimi dejavnostmi v prostoru in na prostem spoznavajo in razvijajo gibalne ter druge sposobnosti in lastnosti (Videmšek in Visinski, 2001).

Zalokar Divjakova (1998) pravi, da je osnovni cilj športne vzgoje ohranjati in pospeševati zdravje in razvijati gibalno znanje ter sposobnosti otrok. Ti bodo uresničeni le, če bomo zajeli v naša vzgojna prizadevanja otroka kot bio-psiho-socialno bitje, ne pa se zadovoljili le z vplivanjem na pretežno efektorni sistem. Gibalno učenje hkrati močno vpliva na energetska komponento gibanja, na razvoj gibalnih sposobnosti. Otroci ob gibalnem učenju postajajo močnejši, hitrejši, spretnejši, preciznejši ter bolj vzdržljivi in odporni na utrujenost. To pa je preko kardiovaskularnega in respiratornega sistema neposredno povezano z ohranjanjem in izboljšanjem zdravstvenega stanja otroka. Hkrati ne smemo zanemariti vpliva, ki ga ima gibalno učenje še na kognitivni, konativni in socialni status otroka.

Šimunič (2010) je tudi mnenja, da z gibalno/športno dejavnostjo v predšolskem obdobju vplivamo tako na počutje otrok kot tudi na ohranjanje njihovega zdravja in krepitev imunskega sistema. Otrok je namreč med športno dejavnostjo izpostavljen številnim vplivom naravnih dejavnikov, kot so zrak, sonce, voda, veter in le s prilagajanjem na vse te vremenske pojave lahko krepí svoj imunski sistem. Hkrati pa s primerno športno dejavnostjo vplivamo tudi na otrokov značaj, na ustrezno gradnjo socialnih odnosov itd., kar dodatno izgrajuje njegovo osebnost in vpliva na celosten razvoj in prevzemanje zdravega življenjskega sloga kot pomembnega dejavnika otrokovega razvoja. Tudi Kropjeva in Videmšekova (2002) sta mnenja, da ustrezna športna dejavnost ne pomaga le do bolj zdravega telesa, ampak tudi do bolj pozitivnega odnosa do sebe.

Eden izmed najpomembnejših temeljev za zdravo življenje je nedvomno redna športna dejavnost. Šport je sredstvo, s pomočjo katerega otroci razvijajo gibalne sposobnosti, usvajajo različna športna znanja, poleg tega pa razvijajo tudi sposobnosti in lastnosti na drugih področjih razvoja (telesnem, spoznavnem, čustvenem in socialnem). S pomočjo športa se mladi lahko obvarujejo pred različnimi oblikami zasvojenosti, brezvoljnostjo, slabimi vplivi ulice in modnih trendov ter seveda tudi negativno samopodobo. Športna dejavnost vpliva na različna področja. Mladi se tako srečujejo z določenimi obremenitvami, napori in zmagami, pa tudi porazi. Takšne izkušnje človeka bogatijo in ga pripravljajo na nadaljnje boje v življenju, ki jih ni malo. Ustrezna športna dejavnost tako ne pomaga le do zdravega telesa, ampak tudi do bolj pozitivnega odnosa do sebe (Kropje in Videmšek, 2002, v Šimunič idr., 2010).

Športna dejavnost je pri otrocih izredno pomemben vir njihovega samopotrjevanja in uveljavljanja. Zaznavanje uspešnosti (obvladovanje) na telesnem področju (gibalne sposobnosti, morfološke značilnosti) tudi pozneje vpliva na posameznikovo samopodobo ter v pomembni meri uravnava njegovo vedenje (Tušak in Faganel, 2004; Pišot, 2000, v Šimunič idr., 2010).

Danes v večini vrtcev otroci nimajo dovolj možnosti za gibanje. V okoljih, kjer so igralnice majhne, v njih pa veliko otrok, njihova potreba po gibanju ni zadovoljena, posledice pa se kažejo kot nemirnost, neprimerno vedenje ali celo agresivnost. Vrtci, ki pa imajo ugodne razmere (svojo športno igralnico, primerno opremljeno in urejeno zunanje igrišče ...) in strokovne sodelavce, lahko izvajajo kakovostne in vsebinsko bogate programe za športno vzgojne dejavnosti (Videmšek in Visinski, 2001).

## 1.2 GIBALNA/ŠPORTNA DEJAVNOST ZA PREDŠOLSKE OTROKE

Strokovni izrazi, kot so: športna dejavnost, telesna dejavnost ter gibalna dejavnost, so se v preteklosti in vse do danes različno opredeljevali. Strokovnjaki si še vedno niso edini v tem, koliko gibalne/športne dejavnosti je potrebno za ohranjanje zdravja, kaj sodi vanjo, kako intenzivna in pogosta bi morala biti.

Za nas je pomembno to, da vemo, da se športna dejavnost predšolskega otroka razlikuje od športne dejavnosti odraslega. Za odraslega smemo ta termin uporabljati le, kadar govorimo o aktivnostih, ki jih izvajamo v prostem času z določenim namenom in so vnaprej načrtovane, sistematične in nadzirane, kar za predšolskega otroka ne moremo trditi. Športne dejavnosti so pri predšolskem otroku prilagojene njegovi stopnji razvoja in se pogosto razlikujejo od športnih dejavnosti pri odraslih. Se pa otroci v vrtcu že srečujejo s športnimi dejavnostmi, kot so smučanje, drsanje, rolanje, kolesarjenje, planinarjenje, dejavnosti z žogo (Zajec, Videmšek, Štihec, Pišot in Šimunič, 2010).

Gibalna/športna aktivnost ne vpliva le na ustreznemu telesni razvoj (Ekeland, Heian, Hagen, Abbott in Nordheim, 2004; Steptoe in Butler, 1996; Tomori, 2005). Spodbuja tudi vse tiste gibalne spretnosti, ki so povezane s šolskimi dosežki (npr. pisanje) in z zaznavo lastnih kompetenc (tako na učnem kot tudi športnem področju), prav tako pa omogoča ustrezno čustveno in socialno prilagojenost in povečuje otrokovo samospoštovanje (Emck, Bosscher, Beek in Doreleijers, 2009). Gibanje in igra, ki potekata v skupini, imata za otroka še dodatno socialno vrednost, saj nudita številne priložnosti za učenje novih veščin ob hkratnem razvijanju prijateljskih odnosov (Bailey, 2005, v Šimunič idr., 2010).

V strokovni literaturi zasledimo številna priporočila glede gibalne/športne dejavnosti otrok in mladostnikov (Sallis idr., 1994; Corbin, Le Masurier in Franks, 2002), ki poskušajo opredeliti njihovo pogostost, intenzivnost, obliko in trajanje. V priporočilih za predšolske otroke se skladno z njihovimi razvojnimi potrebami poudarja predvsem različnost gibalnih/športnih dejavnosti. Dolenc (2008) poudarja, da naj bodo dejavnosti za predšolske otroke v prvi vrsti zabavne in zanimive. Tudi Videmškova in Visinski (2001) trdita, da naj bo vadba prijetna in prilagojena posamezniku, tako da bodo vsi otroci pri tem doživljali kar najbolj prijetne občutke. Spodbuda in bogastvo doživetij namreč vodita k želji in potrebi po športnem udejstvovanju tudi v kasnejših letih. V tem obdobju je torej potrebno na otroke vplivati

predvsem motivacijsko. Upoštevati pa je potrebno tudi naravo gibalne/športne dejavnosti, ki je pri otrocih pretežno intervalne narave in ne toliko kontinuirane (Bailey idr., 1995). Raziskave so pokazale, da so te dejavnosti pri predšolskih otrocih krajše in prekinjene ter zmernih do visokih obremenitev s pogostimi obdobji mirovanja (Zajec idr., 2010).

Oblike dejavnosti naj bodo različne po vsebini, trajanju, prostoru in vlogi odraslih. Čas izvajanja naj bo vnaprej določen (ob določenih dnevih) in priložnosten (glede na počutje in želje otrok, vremenske razmere ter druge okoliščine). Otrokom omogočajo, da imajo vsakodnevno možnosti za različne gibalne dejavnosti (Kurikulum za vrtce, 1999).

Kropejeva (2007, v Šimunič idr., 2010) predvideva, da če je otrok nagnjen k športni dejavnosti, je večja verjetnost, da bo športno dejaven tudi, ko odraste, in sicer ne glede na vpliv skupnega okolja.

### **1.3 ŠPORTNE DEJAVNOSTI ZA OTROKE DRUGEGA STAROSTNEGA OBDOBJA**

Športna dejavnost v vrtcih potrebuje premišljen in organiziran način dela (Šimunič idr., 2010). Vzgojitelji in športni pedagogi lahko za predšolske otroke pripravijo in izvajajo različne zvrsti športov, s katerimi si otroci pridobijo različne gibalne sposobnosti.

#### **Smučanje**

Smučanje je športna dejavnost, s katero razvijamo ravnotežje. Poleg skladnosti (koordinacije) gibanja je ena najpomembnejših gibalnih sposobnosti, ki jo je treba razvijati in izpopolnjevati na tej starostni stopnji. Je resna vzgojno izobraževalna vsebina in hkrati igra (Kristan, Dolenc, Pečenko in Šink, 1997).

Prve korake s smučmi lahko otrok napravi že pri dveh letih. Ko dopolni tri leta, se je sposoben spustiti po blagi strmini, medtem ko štiriletni otrok poskuša izpeljati tudi preproste zavoje. Štiri-do petletnega otroka lahko vključimo v smučarski tečaj, kjer pa vsebine seveda posredujejo skozi različne igre. V zimovanje, ki zahteva vsaj nekajdnevno odsotnost staršev, ponavadi vključimo otroka, ki je star vsaj pet let.



Tri do šest let star otrok lahko izvaja elementarne in druge igre na snegu s smučmi in brez njih, s pripomočki in brez njih, hodi in drsi na smučeh, nosi, natika, snema smuči, pada in vstaja, nastavlja robnike, se obrača, vzpenja, se pelje v smuku naravnost, prehaja iz visoke v nizko prežo, zavija po blagi strmini (v obliki igre). Pri poligonih se lahko vzpenja, obrača, se pelje v smuku naravnost pod oviro, izvaja preproste zavoje med figuricami, smuča po preprostih grbinah in se zaustavlja. Lahko improviziramo vožnjo na vlečnici (krpljica palice, krogec ali sidro v okvari itn.). Otrok se na vlečnici pelje s pomočjo učitelja, z oporo na eni nogi, samostojno (Videmšek in Visinski, 2001).

### **Igre v vodi, plavanje**

O gibanju otrok v vodi lahko govorimo že od rojstva. S tem mislimo na kopanje, čofotanje, igranje v vodi, hojo v vodi itn. (Videmšek in Visinski, 2001), torej s spoznavanjem z vodo, elementom, ki v otroku sprošča najrazličnejše občutke, in mu s pomočjo bogate domišljije predstavlja novo sredstvo igre (Pišot in Jelovčan, 2006). Poglavitnega pomena pri učenju plavanja je, da otroka toliko navadimo na vodo, da se sprosti in izgubi strah pred njo (Kristan idr., 1997). Ko otrok dopolni štiri leta, se že do pasu sproščeno giblje v vodi tako, da teka, se potaplja, skače v vodo itn. To je tudi čas, ko se začne vključevati v plavalne tečaje in se z igro uči plavati (Videmšek in Visinski, 2001).

### **Rolanje in drsanje**

Tako kot smučanje sta tudi rolanje in drsanje izraziti športni dejavnosti, s katerima razvijamo ravnotežje in sta zato razmeroma zahtevni.

Z rolanjem in drsanjem otrok navadno začne okoli petega leta starosti. Takrat se lahko tudi že vključi v tečaje za te dejavnosti. Med tretjim in šestim letom na drsalkah ali rolerjih že lahko hodi, drsi in se zaustavlja, ob steni, samostojno, med in pod ovirami, izvaja različne poligone itn. (Videmšek in Visinski, 2001).

## **Kolesarjenje**

Preden pristopimo h kolesarjenju, lahko veliko naredimo že pred tem, če otroka srečamo s smučanjem, drsanjem in rolanjem. Otroci namreč s tem že osvojijo osnovne gibalne naloge in razvijajo gibalne sposobnosti, ki v veliki meri olajšajo napredovanje pri prvih poskusih vožnje s kolesom (Pišot in Jelovčan, 2006).

Sicer pa se otrok že zelo zgodaj premika na različnih otroških vozilih brez pedal, tako da se z nogami poriva naprej. Okoli tretjega leta starosti se vozi s triciklom, zatem s kolesom s pomožnimi kolesi, od petega leta dalje pa obvladuje tudi spretnostno vožnjo na malem kolesu. (Videmšek in Visinski, 2001).

V zadnjem času so se na tržišču pojavili poganjalčki (kolesa brez pedal), ki omogočajo otrokom hitrejšo usvajanje kolesarskih veščin.

## **Sankanje**

Sankanje je ena izmed aktivnosti na snegu, ki otroku pomeni veliko veselja, užitka, smeha.

Ko otrok dopolni tri leta, je sposoben potiskati in vleči sani na vzpetino ter se spuščati navzdol, seveda v navzočnosti staršev. Veliko bolj samostojno, predvsem pa brez strahu, se otroci sankajo po četrtem letu, po petem pa na saneh uprizarjajo že prave akrobacije (Videmšek in Visinski, 2001).

## **Plesne igre**

Ugledni pedagogi preteklosti kot Komensky, Rousseau, Pestalozzi, Krupska in drugi so menili, da sta glasba in ples pomembno vzgojno sredstvo, s katerim lahko vplivamo na otroka v vseh starostnih obdobjih in na vseh razvojnih stopnjah (Zagorc, 2006).

Ples je govorica telesa, je gibanje ob zvoku, ritmu, govoru, glasbi in tudi tišini. Vsako ustvarjanje z gibom je za otroka igra, ki ji ne pozna konca. Zato damo otrokom možnost, da

skozi igre bogatijo gibalna znanja, povečujejo svojo spontanost in sposobnost improvizacije (Pišot in Jelovčan, 2006).

Otroci stari od tri do šest let posnemajo in povzemajo gibanja živali in predmetov, z ustvarjalnim gibanjem ponazarjajo občutja, fantazijska bitja, predmetov in pojavov samostojno in v parih, z glasbeno spremljavo in brez nje, s pripomočki in brez njih. Izvajajo osnovne elemente gibanja na mestu (nihanja, valovanja, kroženja z različnimi deli telesa), elemente gibanja po prostoru (hoja, tek, obrati, skoki itd.), elemente časa (trajanje, tempo, ritem) (Videmšek in Visinski, 2001).

## **1.4 ORGANIZACIJSKE OBLIKE DELA V VRTCU NA PODROČJU GIBANJA**

Oblike športnih dejavnosti v vrtcu so zelo raznolike, vendar je vsem skupna vsebina – gibanje otrok.

Videmškova in Visinski (2001) sta oblike dejavnosti delili na jutranjo gimnastiko, gibalni odmor, vadbeno uro, gibalno minuto, sprehod, izlet, orientacijski izlet, vadbo na trim stezi, aktivnosti po želji otrok, športno dopoldne/športno popoldne, tečaje, letovanja in zimovanja ter javni nastop.

### **Jutranja gimnastika**

Izvaja se pretežno pred zajtrkom, ko so zbrani vsi otroci. Ker v zadnjem času otroci v vrtec prihajajo neposredno pred zajtrkom, se jutranje razgibavanje precej opušča. Če pa razmere dopuščajo, je smiselno organizirati tudi to obliko dejavnosti.

Ta organizacijska oblika vključuje ogrevanje in gimnastične vaje, lahko pa izvedemo tudi nekaj živahnih igric, štafetnih iger, naravne oblike gibanja v obliki preprostega poligona itn.

Poseben pomen ima vsakodnevno razgibavanje na smučarskem in plavalnem tečaju, kjer je treba otroka ustrezno pripraviti za nadaljnje delo.

Cilji jutranje gimnastike pa so pospešitev dihanja in krvnega obtoka, razvoj gibalnih sposobnosti, spodbuda za delo in navajanje na redno jutranjo gibalno dejavnost. Taka oblika običajno traja do deset minut.

### **Gibalni odmor**

Namenjen je otrokom, prav pa je, da ga izvajajo tudi vzgojitelji oziroma učitelji. Ko vzgojitelji opazijo, da so otroci nemirni oziroma nezbrani, je smiselno dejavnost prekiniti z gibalnim odmorom. To gibalno dejavnost lahko izvedemo na prostem, v športni igralnici, v večnamenskem prostoru, v igralnici, na hodniku ipd. Izbiramo takšne gibalne dejavnosti, ki so otrokom poznane in zanimive (različne elementarne igre, igre z žogo in drugimi športnimi pripomočki, štafetne igre itn.).

Cilji gibalnega odmora: pospešitev dihanja in krvnega obtoka, razvoj gibalnih sposobnosti in psihična sprostitvev ter spodbuda za delo. Čas trajanja je od 10 do 15 minut.

### **Vadbena ura**

Vadbena ura je temeljna oblika športne vzgoje v vrtcu. Pripravita jo športni pedagog ali vzgojitelj, nujna pa je pomoč pomočnika vzgojitelja, ki lahko precej vpliva na učinkovitost vadbe (Videmšek in Visinski, 2001).

Zajčeva (2009) navaja, da je vadbena ura sestavljena enako kot vadbena ura za šolske otroke, torej iz treh delov: pripravljalni, glavni in sklepni. Namen pripravljalnega dela je vpliv na gibalno, fiziološko, motivacijsko, čustveno in socialno komponento ter celostno pripraviti otroka na glavni del ure. Pripravljalni del je razdeljen na dva dela, uvodnega, kjer se izvajajo že znane preproste gibalne naloge in igre ter gimnastične vaje. Glavni del ure je najdaljši. V sklepnem delu je potrebno otroke umiriti in celostno zaključiti uro ter jo po potrebi analizirati. Otroke je potrebno v sklepnem delu naučiti pospravljanja pripomočkov.

Čas trajanja vadbene ure pri predšolskih otrocih je odvisen od številnih dejavnikov. Sanders (1992, v Videmšek in Visinski, 2001) priporoča, naj ura športne vzgoje za predšolske otroke traja od 20 do 45 minut. Pri mlajših otrocih pripravimo praviloma krajšo uro kot pri starejših,

zaradi slabše oz. krajše sposobnosti koncentracije. Rajtmajer (1990, v Videmšek in Visinski, 2001) meni, da je optimalni čas vadbene ure za 3- do 4-letne otroke približno 20 minut, za 4- do 5-letne 25 minut in za 5- do 7-letne 40 minut. V praksi je vadbena ura seveda lahko daljša, to pa je mogoče izvesti ob ustreznih materialnih razmerah in ustvarjalnosti vzgojitelja, ki naj organizira raznovrstne gibalne dejavnosti za otroke.

### **Gibalna minuta**

Je krajša od gibalnega odmora, njen namen je podoben namenu gibalnega odmora. Traja od 3 do 5 minut in jo organiziramo takrat, ko opazimo, da so otroci postali nemirni ali nezbrani. To obliko dela lahko uporabljamo večkrat na dan in je še posebej primerna v času, ko so otroci dlje časa v zaprtih prostorih (Zajec, 2009).

### **Sprehod**

Sprehod je najpogostejša in nepogrešljiva oblika dejavnosti v vrtcih, s katero uresničujemo tudi cilje drugih področij. Posegamo lahko v umetnost, naravo, družbo, kjer otroci prejemajo informacije o prometni in zdravstveni vzgoji, spoznavajo bližnjo okolico ipd. Sprehode načrtujemo večkrat na teden. Pogostost sprehodov mora biti večja tam, kjer nimajo velikih travnatih površin v okolici vrtcev. Dolžina je odvisna od starosti otrok, postavljenih ciljev, trenutnega razpoloženja, vremenskih razmer, geografske lege vrtca itd. (Zajec, 2009).

### **Izlet**

Izlet se od sprehoda razlikuje po času trajanja. Njegova največja vrednost je v tem, da otroci zapustijo bližnjo okolico in preživijo čas v neokrnjeni naravi na svežem zraku. Poleg zabave in sprostitve z izleti predvsem vplivamo na aktiven počitek, na usmerjanje otrok k opazovanju naravnih lepote v različnih letnih časih, na spoznavanje rastlinstva in živalstva v okolici.

Glede na čas trajanja so izleti razdeljeni v pet skupin (Videmšek in Pišot, 2007):

- Sprehod pomeni dopoldanski ali popoldanski obisk bližnjih zanimivosti in poteka večinoma po ravnem, posebna oprema pa ni potrebna.
- Krajši izlet traja do 4 ure, izvedemo ga v dopoldanskem času med zajtrkom in kosilom ali pa popoldan med kosilom in večerjo; potrebna je ustrezna oprema.
- Poldnevni izlet pričnemo zjutraj in se vrnemo do konca delovnega dne nazaj v vrtec ali šolo; otroci morajo imeti ustrezno opremo (čevlji, nahrbtnik, malica).
- Celodnevni izlet - iz vrtca, šole ali počitniškega doma se odpravimo zjutraj in se vrnemo pozno popoldne ali zvečer, nujna je ustrezna oprema (čevlji, nahrbtnik, malica, osvežilna, nesladkana pijača).
- Večdnevni izlet ali pohod - gre za nekajdnevno turo, ko so otroci odsotni od doma in prespijo v kočah, domovih ali šotorih, nujna je ustrezna oprema (čevlji, nahrbtnik z rezervno obleko in zaščito pred dežjem in mrazom, najnujnejši higienski pripomočki, energijski priboljški, čutarica, malice in topli obroki v kočah).

### **Orientacijski izlet**

Orientacijski izlet je vrsta izleta, ki običajno traja do treh ur. Zaradi svoje specifikke je še bolj interdisciplinarno povezan z vsemi področji (gibanje, matematika, slovenščina, družba, narava, umetnost), saj otroci pri tem, ko iščejo pot, rešujejo naloge z različnih področij. Pri postavljanju proge je potrebno upoštevati primerno dolžino, ki naj bo vsaj dva kilometra. Pot je lahko krožna, lahko pa sta začetek in konec na različnih mestih. Vse to je odvisno od vzgojiteljev in njihovih ustvarjalnosti. Izpeljana naj bo v gozdu, parku ali na travniku oz. v vseh kombinacijah. Potrebno je upoštevati razvojno starost otrok in pot označiti tako, da bodo vsi otroci lahko uspešni. Priporočeno je, da so naloge ob poti zabavne, poučne in preproste. Naloge so lahko označene s slikami in naj jih ne bo več kot 8 in manj kot 5. Prav je, da na cilju razglasimo pravilne rezultate nalog (Zajec, 2009).

### **Trim steza**

Je zanimiva organizacijska oblika, ki jo lahko uporabimo tudi za vadbeno uro, kot del izleta ali pa popolnoma samostojno. Namen samostojnega izvajanja te organizacijske oblike je, da si

otroci ogledajo skice gibalnih nalog in skupaj z vzgojiteljem izvajajo vaje. Trim steze lahko vrtec priredi v svoji okolici, lahko pa se z otroki odpravimo na že postavljene trim steze, kjer otroci izvajajo samo tiste naloge, ki so zanje primerne. Za otroke je primerno, če obišejo trim stezo s svojimi starši in sorodniki tudi po tem, ko so jo spoznali v vrtcu, saj bodo tako športno dejavnost širili tudi v domačem okolju in bo postala neločljiva vez za vse življenje. (Zajec, 2009).

### **Aktivnosti po želji otrok**

Cilja te vrste dejavnosti sta dva, in sicer gre najprej za zadovoljevanje trenutnega otrokovega nagiba, ki ga vodi v izbrano aktivnost, in nato za razvijanje njegove ustvarjalnosti. Te aktivnosti so v celoti podrejene željam in potrebam otrok, zato vzgojitelj ne organizira dejavnosti v smislu vodenja, pač pa le ustvari primerno okolje, kjer otrok izbere tisto, kar mu v danem trenutku najbolj ustreza. Edina naloga vzgojitelja je, da priskrbi vse pripomočke, ki jih potrebujejo za svoje ustvarjanje. Izvajanje te aktivnosti je lahko kjerkoli in poljubno dolgo. Otroke se popolnoma prepusti njihovi lastni ustvarjalnosti in iznajdljivosti, skrbeti pa je potrebno za njihovo varnost (Zajec, 2009).

### **Športno dopoldne/športno popoldne**

Športno dopoldne in športno popoldne sta dejavnosti, ki se od športnega dne razlikujeta po času izvedbe. Športno dopoldne organiziramo v dopoldanskem času in je namenjeno več oddelkom hkrati, lahko tudi iz več vrtcev. Izvaja se lahko večkrat na leto, čas izvedbe je poljuben, priporočljivo pa je vsaj 90-minutno izvajanje. Napravimo lahko več vadbenih postaj, otroci pa med njimi krožijo. Športno popoldne izvajamo enako kot športno dopoldne, le da lahko vključimo tudi starše otrok in so zaradi tega lahko vadbene postaje zahtevnejše (Zajec, 2009).

## **Tečaji**

Tečaji so oblika športne dejavnosti, ki so namenjene spoznavanju, vadbi in utrjevanju športne zvrsti, kot so plavanje, smučanje, drsanje, plesne dejavnosti ... Izvedeni so v strnjem času, ki ugodno vpliva na pridobivanje gibalnega znanja in navad v posamezni športni zvrsti. Pri pripravi na tečaje moramo biti še posebej pozorni na strokovne sodelavce. Ti naj imajo poglobljena znanja z vidika elementarne športne vzgoje (Zajec, 2009).

## **Večdnevno bivanje v naravi (letovanje, zimovanje, tabori ...)**

Večdnevno bivanje v naravi postaja vse bolj priljubljena organizacijska oblika. Otroci za nekaj dni zapustijo starše in domači kraj. Čas preživljajo v naravi in za razliko od tečajev, kjer se učijo le ene športne zvrsti, gre pri večdnevnih bivanjih v naravi za celovit vzgojni proces. Za otroke je pomembno predvsem to, da je program pester, bogat in prilagojen otrokovim potrebam in sposobnostim ter se vse izvaja preko sproščene igre (Zajec, 2009).

Pogostost teh oblik je različna, nekatere lahko vključimo v program vsak dan, nekatere večkrat na dan, druge pa samo enkrat v mesecu ali celo samo enkrat v letu (Videmšek in Visinski, 2001).

## **1.5 METODE DELA V VRTCU NA PODROČJU GIBANJA**

Pri posredovanju gibalnih/športnih aktivnosti v predšolskem obdobju uporabljamo različne metode dela. Poljak (1991) jih opredeljuje kot načine dela, ki se nanašajo na učitelja. Za to starostno obdobje lahko rečemo, da so metode pogosto pomembnejše od same snovi, saj je od njih velikokrat odvisna učinkovitost učenja. Njihova izbira je odvisna tako od stopnje učnega procesa kot tudi od starostne skupine otrok. Uporabljamo tri vrste metod, in sicer metodo demonstracije, metodo razlage in pogovor.

Metoda demonstracije ima pri vodenju procesa športne vzgoje v vrtcih in nižjih razredih osnovne šole še posebno pomembno vlogo. Kar želimo otroke naučiti, jim moramo tudi pokazati, da dobijo jasno predstavo o gibanju, ki naj bi ga izvedli. Pred demonstracijo je pomembno, da odstranimo moteče dejavnike, ki bi odvrnili opazovalce od prikazanega.



Demonstracijo lahko izvaja učitelj ali pa tudi eden izmed otrok, seveda na podlagi učiteljeve razlage. Pri športni vzgoji predšolskih otrok je potrebno pojem demonstracije razumeti širše, ker ne gre le za demonstracijo gibanja, pač pa za način sporazumevanja med vzgojiteljem in otroki ter med otroci.

Pri metodi razlage lahko uporabljamo različne oblike, najpogosteje v obliki opisovanja, pojasnjevanja in popravljanja določenih gibalnih nalog. Razlaga naj bo kratka, jedrnata in razumljiva vsem otrokom. Velja pravilo, mlajši ko so otroci, krajša naj bo razlaga. Pri predšolskih otrocih poskušamo postopno vpeljati nove pojme in izraze. Zelo pomembna je tudi čustvena obarvanost govora, saj je to pomembno sredstvo motivacije pri delu s predšolskimi otroci.

Tretja metoda dela je pogovor. Učitelj naj daje zgled za prijetno in prijazno komunikacijo, otroke naj spodbuja k postavljanju vprašanj in k pogovoru. Pozorno in spoštljivo naj jih posluša ter na socialno sprejemljiv način rešuje konflikte. Za otroke in njihov čustveni, socialni in kognitivni razvoj je pomembno, da razvijejo ne samo sposobnost poslušanja, ampak tudi jezikovno sposobnost (Videmšek in Pišot, 2007).

## **1.6 KADROVSKI DEJAVNIKI**

S pravilnikom o normativih in kadrovskih pogojih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje se določa stopnja in smer izobrazbe strokovnih delavcev, določajo se normativi za določitev delovne obveznosti ravnateljev, pomočnikov ravnateljev in strokovnih delavcev ter administrativno-računovodskih in tehničnih delavcev vrtca. Ta pravilnik je podlaga za sistemizacijo delovnih mest. V njem najdemo tudi normative za oblikovanje oddelkov in spremstvo otrok.

8. člen tega pravilnika pravi, da je lahko vzgojitelj predšolskih otrok tisti, ki je končal višješolski ali visokošolski strokovni študijski program predšolska vzgoja in navaja, da je vzgojitelj lahko tudi tisti, ki je končal:

- univerzitetni študijski program in si pridobil strokovni naslov profesor ali
- univerzitetni študijski program s področja izobraževanja, umetnosti, humanističnih ved in družboslovja ali

- visokošolski strokovni ali univerzitetni študijski program iz socialnega dela in je opravil študijski program za izpopolnjevanje iz predšolske vzgoje.

V pravilniku je navedeno tudi, da kdor je pridobil najmanj srednjo strokovno izobrazbo iz predšolske vzgoje, mu ni treba opravljati študijskega programa za izpopolnjevanje iz predšolske vzgoje. Ustrezno izobrazbo za pomočnika vzgojitelja ima tisti, kdor je končal izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja iz predšolske vzgoje ali ima zaključen četrti letnik gimnazije in opravljen izobraževalni program poklicnega tečaja predšolska vzgoja (Zajec, 2009).

## 1.7 VZGOJITELJ V VRTCU

V vrtcu so vzgojitelji tisti, ki bi morali zadovoljevati primarne otrokove potrebe po gibanju, saj otroci pretežni del budnega časa od svojega prvega leta starosti preživijo v vrtcu. Večina otrok se z vstopom v vrtec prvič seznanijo z različnimi gibalnimi dejavnostmi, ki se kasneje začnejo povezovati tudi z zahtevnejšimi oblikami gibanja in skupaj tvorijo temelje za otrokovo športno udejstvovanje (Šimunič idr., 2010).

Da bi bile otrokove primarne potrebe po gibanju zadovoljene in bi bili pri tem otroci uspešni in navdušeni pri premagovanju njihovih prvih gibalnih/športnih dejavnosti, je v veliki meri odvisno od vzgojitelja, koliko časa in kakšne dejavnosti bo nudil otrokom. Zajčeva idr. (2010) so mnenja, da je vzgojiteljica tista, ki na podlagi svoje presoje izvaja tiste vsebine in v takih organizacijskih oblikah, ki jih na podlagi lastne presoje določi sama. Zato je pomembno, kakšna znanja in izkušnje si vzgojitelj pridobi na športnem področju. Tako bo lahko vzgojitelj z več športnega znanja otrokom nudil bolj kakovostno in bolj zanimivo vadbo.

Podobnega mnenja so tudi Šimunič idr. (2010), ki pravijo, da je vzgojitelj pri realizaciji vsebin avtonomen, kar pomeni, da glede na okoliščine, socialni kontekst, aktualnost, izbiro metod in načinov dela ... po svoji strokovni usposobljenosti določa, kako, kdaj, na kakšen način in s katerimi vsebinami bo dosegel zastavljene cilje. Pri tem mora upoštevati vsebinske, materialne, organizacijske in kadrovske pogoje v vrtcu, kjer deluje.

Vsekakor se moramo zavedati odgovornosti, ki jo imamo ob obravnavi in preučevanju otroka in njegovih sposobnosti. Ravno te dajejo vsakemu otroku poseben status, zaradi katerega smo

ga odrasli dolžni jemati kot spremenljivega in ga nimamo pravice soditi oziroma opredeljevati na osnovi trenutnih dejanj (Videmšek in Pišot, 2007).

Rezultati Rakove (2011) so pokazali, da vzgojitelji v starosti do 30 let veliko bolj sodelujejo v gibalni/športni dejavnosti z otroki kot starejši vzgojitelji. Njena raziskava je prav tako pokazala, da tisti vzgojitelji, ki se v svojem prostem času gibajo z veseljem, izvajajo tudi več raznovrstnih gibalnih/športnih dejavnosti z otroki, jih spodbujajo, pomagajo, usmerjajo in so jim dober zgled, predvsem pa skrbijo, da so izvedeni elementi oziroma vaje pravilne ter jih otroci usvojijo. Tu moramo biti sicer pazljivi, saj vzgojitelj, ki rad zahaja v naravo, teče, kolesari, hodi na aerobiko ...in ima na splošno rad šport, še ne pomeni, da bo vaje otrokom pravilno prikazal in izvedel. Vadba otrok in odraslih se razlikujeta. Tak vzgojitelj lahko otrokom nameni več časa za gibanje, ker se tudi sam zaveda pomena gibanja za zdravje in dobro počutje. Podobnega mnenja je tudi Rostoharjeva (2010), ki je na podlagi rezultatov raziskave ugotovila, da vzgojitelji, ki so v prostem času aktivnejši, tudi v vrtcu izvajajo povprečno skoraj eno uro več športnih dejavnosti na teden kot tisti, ki se v svojem prostem času gibajo manj. To je Rostoharjeva pripisala dejstvu, da vzgojitelji nekaj več časa posvetijo dejavnostim na področjih, na katerih se počutijo močnejše in so jim v zasebnem življenju ljubše, pri tem pa še vedno upoštevajo pomembnost enakovredne prisotnosti dejavnosti vseh področjih kurikulumu.

Sicer pa je tudi Zalokar Divjakova (1996) mnenja, da ne glede na to, ali gre za vpliv staršev ali drugih odraslih, je osnovno načelo vseh, ki otroka vodijo v svet – življenjski zgled. Vzgojiteljeva ali vloga staršev ni proizvajati srečo, uspešnost, ampak zgolj dajati ljubezen, takšen zgled, ki je vreden spoštovanja in posnemanja, ter trdnost za življenje. Kajti otrok nosi v sebi potrebo, da vidi pred sabo vzor. Tudi Turku (2010) se zdi pomembno, da vzgojitelj izvaja gibalne dejavnosti skupaj z otroki, saj to vpliva na njihovo motivacijo in na pravilno izvajanje gibalnih vaj.

Primerno motivacijo pri otrocih lahko vzgojitelj vzpostavi z vzdušjem. Po splošnem prepričanju Kyriacoua (1997) je za učenje najbolj spodbudno vzdušje, ki je obenem osmišljeno in odločno, delovno, osredotočeno h konkretnim nalogam, sproščeno in polno človeške toplote, ki daje učencem občutek, da bodo deležni pomoči in ki zagotavlja potreben red in mir.

Sicer pa je najpomembnejša vloga tako staršev kot tudi vzgojno-izobraževalnih institucij, da otroci in mladina v svoj sistem vrednot vključijo tiste elemente kakovosti življenja, ki zagotavljajo čim manj odklonov od zdravega načina življenja, kar v največji meri pripomore k harmoničnemu razvoju mladega človeka (Šimunič idr., 2010).

Otroci naj bi tako v času, ko nanje starši in učitelji še lahko vplivajo, sprejeli pozitiven odnos do športnega življenja (Šimunič idr., 2010).

## 1.8 ŠPORTNI PEDAGOG V VRTCU

Uspešen pedagog mora poznati biološke dejavnike razvoja otroka, teorijo športne vzgoje in pedagoškega dela. Poznati pa mora tudi najrazličnejše otrokove lastnosti in sposobnosti, da proces primerno zastavi in ga individualno prilagodi (Pišot in Jelovčan, 2006).

Delo športnega pedagoga naj bi v vrtcu po mnenju Videmškove in Pišota (2007) obsegalo naslednje:

- V sodelovanju z vzgojitelji bi pripravljaj letni načrt za posamezno skupino otrok (glede na veljavni kurikulum za vrtce, letni delovni načrt ter glede na sposobnosti, znanja, značilnosti in posebnosti otrok). Pri načrtovanju bi sodeloval s starši in strokovnjaki z drugih področij (psiholog, zdravnik ...).
- Skupaj z vzgojiteljem bi vodil določeno število ur športnih dejavnosti v skupinah obeh starostnih obdobj (tudi v skupinah otrok prvega starostnega obdobja – od enega do treh let – ki so na žalost še vedno najbolj zapostavljeni).
- Vzgojiteljem bi pomagal pri izvajanju športnega programa Zlati sonček. Iskal bi najugodnejše možnosti za izvedbo dejavnosti, ki jih ni mogoče izvesti v vrtcu. Dogovarjal bi se za sodelovanje s športnimi društvi, organiziral najem športnih igralnic, strokovno ustreznih in cenovno ugodnih tečajev, letovanj, zimovanj itd.
- Organiziral bi skupne akcije: kros, planinske izlete, športne dopoldneve in popoldneve, orientacijske izlete, nastope itd.
- Starše bi ozaveščal o gibalnem razvoju njihovih otrok in o pomenu ustreznih gibalnih dejavnosti na otrokov celosten razvoj.

- Program športnih dejavnosti bi udeleževal tako, da bi vsi otroci pri tem doživljali kar najbolj prijetne občutke ter da bi optimalno prispeval k njihovem razvoju in zdravju.

## 1.9 KOMPETENCE VZGOJITELJA

Najpomembnejša lastnost vzgojitelja je sposobnost, da se nenehno uči skozi svoje delo. Poleg razvijanja kompetentnosti na področju različnih nalog, opravil in vlog je treba razvijati potrebo po nenehnem profesionalnem razvoju, tako na ravni posameznika kot tudi v socialnem smislu (Grmek, Krečič, Kolnik in Kotnik, 2007).

Škotski urad je izdal seznam kompetenc za učitelje. Učitelj naj bi razvijal (Cvetek, 2004):

- kompetence, ki se nanašajo na predmet in vsebino poučevanja,
- kompetence, ki se nanašajo na razred,
- kompetence, ki se nanašajo na šolo in
- kompetence, ki se nanašajo na profesionalnost.

Javornik Krečič (2008, v Munda, 2010) našteva še naslednje kategorije znanja kot sestavine učiteljeve poklicne kompetence:

- strokovna kompetentnost (dobro poznavanje predmetne vsebine in metodološko znanje),
- splošno pedagoško znanje (širši principi, strategije vodenja in organizacija razreda),
- kurikularno znanje (cilji, programi, vrednotenje),
- znanje o učencih in njihovih značilnostih,
- znanje o učnem kontekstu (npr. kako posamezno vsebino posredovati različno sposobnim in različno motiviranim učencem),
- znanje o učnih ciljih, namenih in vrednotah ter filozofskem ozadju.

Javornik Krečič (2008, v Munda, 2010) meni tudi, da se lahko vzgojitelj strokovno razvija le, če ima podporo in priložnost, da si zastavi vprašanja, zakaj bi spremenil svoje delo, kako bi to naredil, kaj bi spremenil, s kom bi pri tem sodeloval in kako bi te spremembe ovrednotil. Najlažje to stori v okolju, kjer se tudi drugi strokovni sodelavci trudijo za svoj profesionalni razvoj.

Dejavnike, ki vplivajo na vzgojitelja, deli na:

- notranje (gre za prepričanja, pojmovanja, subjektivne teorije) in
- zunanje (različne oblike formalnega izobraževanja in izpopolnjevanja, uvajanje novosti, spremembe v šolskem sistemu in neformalni vplivi, kot so klima v skupini, vpliv staršev, odločitev za poklic).

Podpora pri razvoju vzgojitelja kot profesionalca je odvisna od vodstva vrtca ali šole, v kateri je zaposlen. Klima in kultura omogočata ali omejujeta posameznikov razvoj, ključno vlogo pri tem pa ima ravnatelj. Pomembna je njegova podpora, vzpodbuda, predvsem pa načrtovanje dejavnosti, ki spodbujajo sodelovalno klimo. Takrat lahko govorimo o povezanosti vzgojiteljevega osebnega (profesionalnega) in institucionalnega razvoja. Vsakdo, ki sebe vidi kot tistega, ki se nenehno razvija in napreduje, bolj podpira tudi rast drugih in cele skupnosti, kjer prevladuje delitev odgovornosti. Sodelovalna kultura je tako pomembna za vzgojiteljevo strokovno rast, za zadovoljevanje njegovih profesionalnih potreb ter za kakovost dela v oddelku in vrtcu. Motivacija vzgojiteljev je v sodelovalni kulturi večja (Javornik Krečič, 2008, v Munda, 2010).

Marentič Požarnik (2000a, v Munda, 2010) pravi, da je v aktivnost najboljših učiteljev vgrajeno bogastvo znanja v praksi in zato bi bilo pomembno doseči kritično maso praktičnih izkušenj med celotnim študijem in pri tem skrbeti za primerno stopnjevanost in raznolikost teh izkušenj.

## **1.10 IZOBRAŽEVANJA NA PODROČJU ŠPORTA ZA VZGOJITELJE**

V študijskem letu 2011/2012 je bilo na Fakulteti za šport izvedenih nekaj seminarjev na področju športa, namenjenih vzgojiteljicam predšolskih otrok:

- prepoznavanje vrednot v medsebojnih odnosih skozi ustvarjalni gib,
- ples v vrtcu,
- sodobni pristopi k izvajanju dejavnosti na področju gibanja v vrtcu s primeri dobre prakse,

- naučimo se smučati na igriv način ([http://www.fsp.uni-lj.si/cvus/stalno\\_strokovno\\_spopolnjevanje/arhiv\\_seminarjev/2011062720025935/](http://www.fsp.uni-lj.si/cvus/stalno_strokovno_spopolnjevanje/arhiv_seminarjev/2011062720025935/)).

V Sloveniji trenutno ni ustreznega evidenčnega sistema, ki bi spremljal izobrazbeno strukturo usposobljenosti zaposlenih v vrtcih. Po večini imajo vrtci in šole svoje sisteme vodenja te dokumentacije. Center za stalno strokovno izpopolnjevanje na Fakulteti za šport je od novembra do marca v letu 2007/08 zabeležil 68 vzgojiteljic med 599 udeleženci na 39 seminarjih. Analiza Zajčeve in Majeriča (2008) je pokazala, da je struktura udeležencev naslednja: seminarjev se v večini udeležujejo mlade vzgojiteljice, ki so višje izobražene, dosegajo pa nižje nazive in so njihova pričakovanja vezana predvsem na pridobivanje novosti v stroki, razvijanje osebnih kompetenc in poklicnega razvoja. Starejše udeleženske pa se statistično pomembno pogosteje udeležujejo programov in seminarjev iz sugestij o dobrih seminarjih ter glede na to, kdo vodi seminar. Česnikova (1999) je naletela na (po njenem mnenju) presenetljivo odkritje, da je izobrazba vzgojiteljic v mestih nižja od tistih na podeželju. Hkrati še ugotavlja, da so s strokovno literaturo bolj zadovoljne vzgojiteljice v mestih. Razlogi za to se pojavljajo v večji nezainteresiranosti vzgojiteljic za delo v mestih, kjer so otroci deležni večjih pobud tudi s strani športnih zvez, društev, lokalnih skupnosti, zasebnikov idr. V mestih je literatura dostopnejša kot na podeželju (Zajec, idr., 2010).

## 1.11 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE

V predšolskem obdobju naj otrok pridobi čim bolj pestro paleto gibalnih izkušenj. Ta temelj naj bo kakovostno zgrajen, saj pomembno vpliva na otrokov razvoj in kasnejše vključevanje v športne zvrsti. Najpomembneje pa je, da otroka znamo navdušiti za šport tako, da bo le-ta predstavljal eno izmed pomembnih sestavin kakovostnega življenja tudi v kasnejšem obdobju.

V raziskavi smo želeli ugotoviti gibalno/športno dejavnost otrok drugega starostnega obdobja v Vrtcu Škofja Loka, izobrazbo zaposlenih, ali imajo zaposleni dodatno usposobljenost s področja športa in ali so v gibalne/športne dejavnosti v vrtcu vključeni zunanji izvajalci. Poskušali smo tudi ugotoviti, ali obstajajo statistično značilne razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok drugega starostnega obdobja v Vrtcu Škofja Loka glede na izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost s področja športa.

Glede na predmet in problem raziskave smo si postavili naslednje **cilje**:

- analizirati gibalno/športno dejavnost otrok drugega starostnega obdobja v Vrtcu Škofja Loka,
- ugotoviti izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost s področja športa,
- ugotoviti željo vzgojiteljev po usposabljanju s področja športa,
- ugotoviti razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok drugega starostnega obdobja glede na izobrazbo vzgojiteljic in njihovo usposobljenost s področja športa.

Na osnovi zastavljenih ciljev smo postavili tri alternativne **hipoteze**:

**H1:** Otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, so bolj gibalno/športno dejavni.

**H2:** Otroci, katerih vzgojitelji imajo usposobljenost na področju športa, so bolj gibalno/športno dejavni.

**H3:** Otroci, katerih vzgojitelji imajo željo po dodatnem športnem usposabljanju, so bolj gibalno/športno dejavni.

Hipoteze smo sprejemali oziroma zavračali s pet odstotnim tveganjem.



## **2 METODE DE LA**

### **2.1 PREIZKUŠANCI**

V vzorec anketirancev smo vključili 51 vzgojiteljev; od tega 50 vzgojiteljic in 1 vzgojitelja. Izhajali so iz enot Biba, Ciciban, Čebelica, Najdihojca, Pedenjped in oddelek v Retečah. Vsi vzgojitelji so iz skupin drugega starostnega obdobja Vrtca Škofja Loka.

### **2.2 PRIPOMOČKI**

Raziskavo smo izvedli s pomočjo anketnega vprašalnika, ki je večinoma zaprtega tipa. Vprašanj je bilo 13.

### **2.3 POSTOPEK**

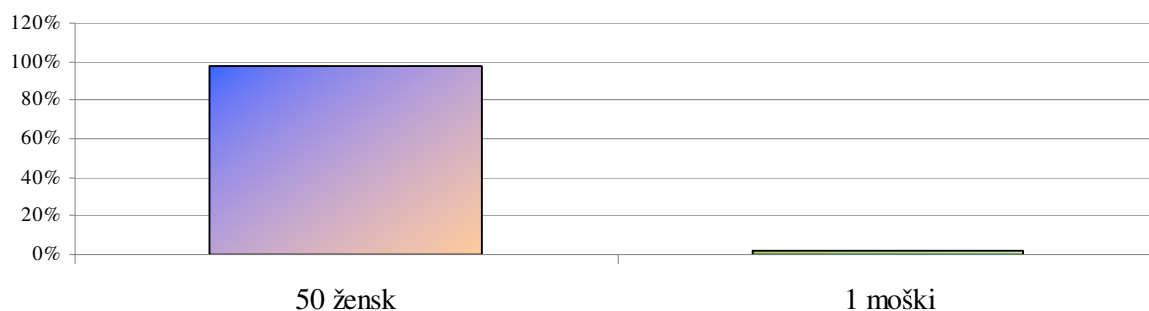
Upravo Vrtca Škofja Loka smo kontaktirali in vprašali o možnosti izvedbe anketiranja vzgojiteljev drugega starostnega obdobja na podlagi pripravljenih anket. Po pozitivnem odgovoru smo ankete dostavili na upravo vrtca, kjer so ankete razdelili vzgojiteljem drugega starostnega obdobja po enotah. Po enem tednu smo rešene ankete prevzeli na upravi vrtca.

Pridobljene podatke smo obdelali z računalniškim programom SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Sciences). Za preverjanje hipotez smo uporabili enosmerno analizo variance in T-test. Vse hipoteze smo preverjali na ravni petodstotnega tveganja ( $p \leq 0,05$ ).

### 3 REZULTATI

Na podlagi zastavljenih ciljev in na podlagi anketnih vprašalnikov, ki jih je izpolnilo 51 vzgojiteljev iz šestih enot vrtca Škofja Loka, smo dobili rezultate, ki jih predstavljamo v nadaljevanju diplomskega dela.

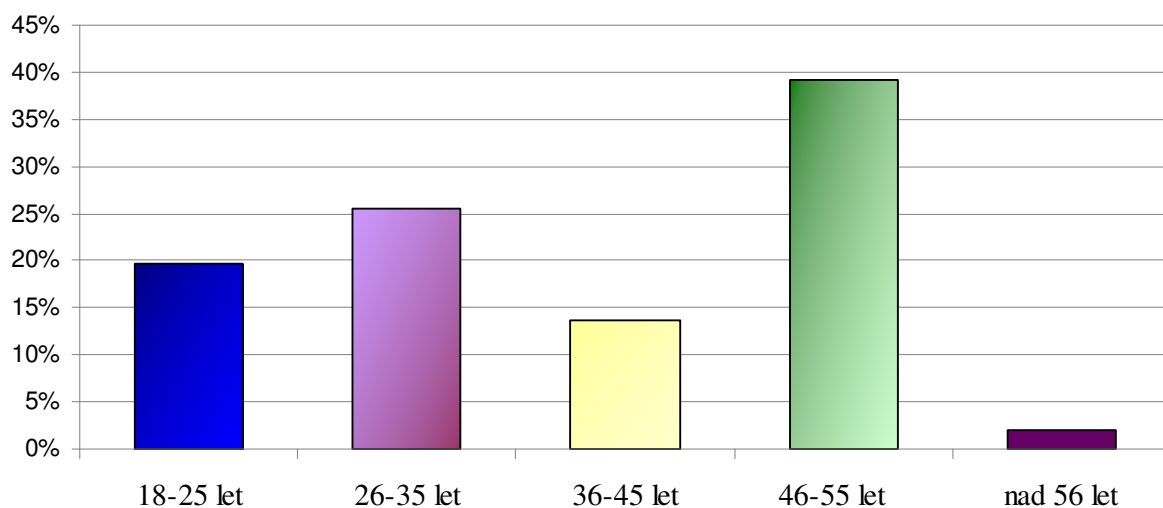
#### SPOL ZAPOSLENIH



Slika 1. Spol zaposlenih.

V raziskavi je sodelovalo 98 % vzgojiteljic in 1 vzgojitelj.

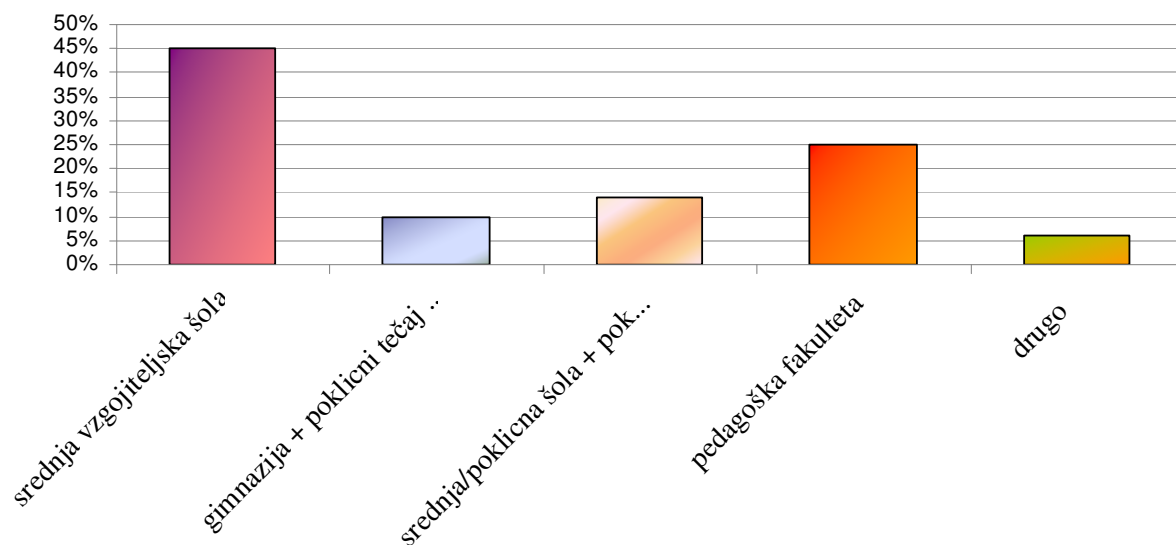
#### STAROST ZAPOSLENIH



Slika 2. Starost zaposlenih.

V vrtcu opazimo starejšo populacijo vzgojiteljev. 40 % vzgojiteljev je starih od 46 do 55 let. Sledijo vzgojitelji v starosti od 26 do 35 let s 25 %, vzgojitelji v starosti od 18 do 25 let z 20 %, vzgojitelji v starosti od 36 do 45 let z 12 % in 2 % anketiranih v starosti nad 56 let. 2 % anketiranih na to vprašanje ni odgovorilo.

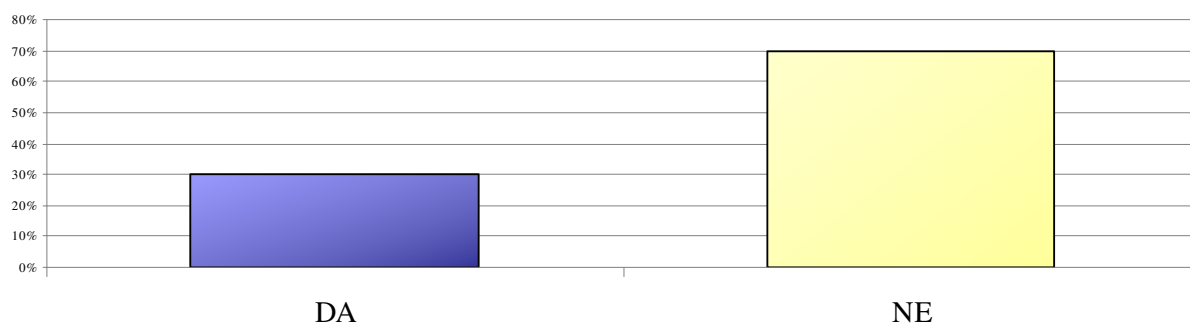
## KONČANO ŠOLANJE



Slika 3. Končano šolanje vzgojiteljic v Vrtcu Škofja Loka.

Pri končanem šolanju prevladujejo vzgojitelji s srednjo vzgojiteljsko šolo, teh je 45 %, sledijo vzgojitelji s končano Pedagoško fakulteto s 25 %, nato pa še vzgojitelji, ki so končali srednjo oz. poklicno šolo s poklicnim tečajem za predšolsko vzgojo s 14 %. 10 % je vzgojiteljev, ki so končali gimnazijo in imajo narejen poklicni tečaj za predšolsko vzgojo. Potem pa je še 6 % vzgojiteljev z dokončano filozofsko fakulteto, višjo šolo za gospodarske poklice in višjo šolo za gostinstvo in turizem s prekvalifikacijo.

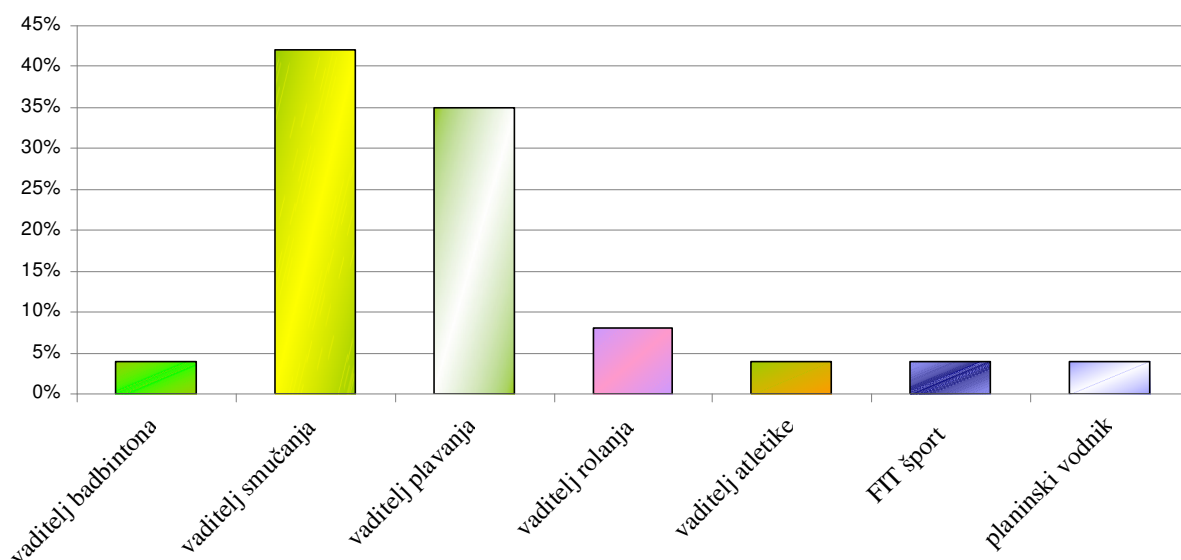
## DODATNO USPOSABLJANJE VZGOJITELJEV NA PODROČJU ŠPORTA



Slika 4. Dodatno usposabljanje vzgojiteljev na področju športa.

Iz četrtega grafikona je razvidno, da ima le 30 % vzgojiteljev dodatna usposabljanja s področja športa, preostalih 70 % vzgojiteljev pa nima nobenega usposabljanja na tem področju.

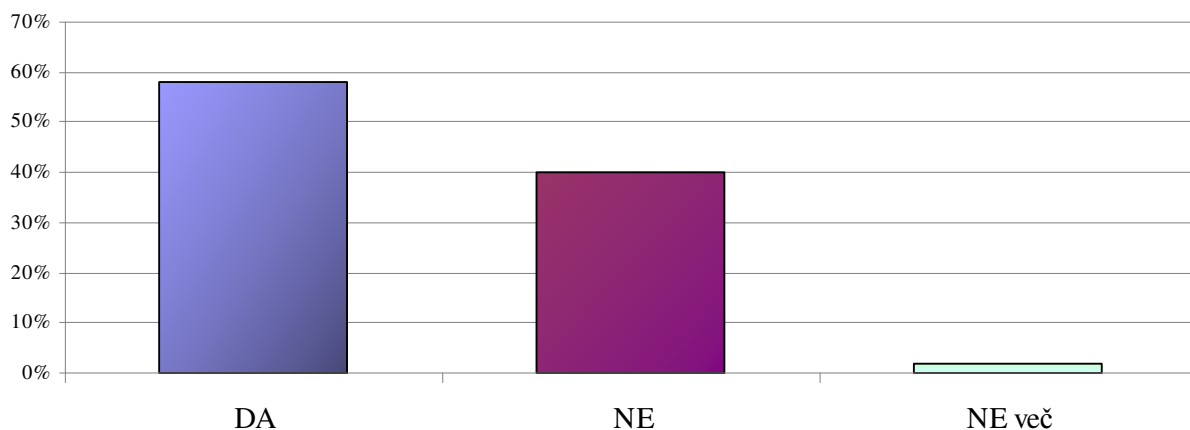
## VRSTA ŠPORTNEGA NAZIVA



Slika 5. Vrsta športnega naziva.

Vzgojitelji, ki imajo usposabljanja na področju športa, so navedli, da jih ima 42 % naziv vaditelj smučanja, sledijo vaditelj plavanja s 35 %, vaditelj rolanja z 8 %, nato pa še s 4 % vaditelj badmintona, aerobike, FIT sport in planinski vodnik.

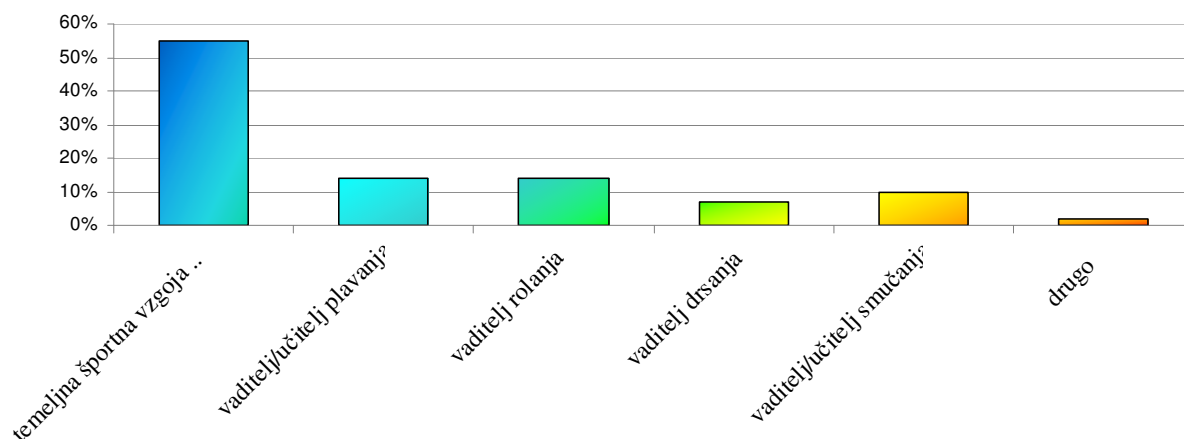
## ŽELJA PO ŠPORTNEM USPOSABLJANJU



Slika 6. Želja po športnem usposabljanju.

58 % vzgojiteljev si želi dodatnega izobraževanja s področja športa, 40 % pa si ne želi dodatno izobraževati. 2 % vzgojiteljev si zaradi visoke starosti izobraževanja s področja športa ne želi več.

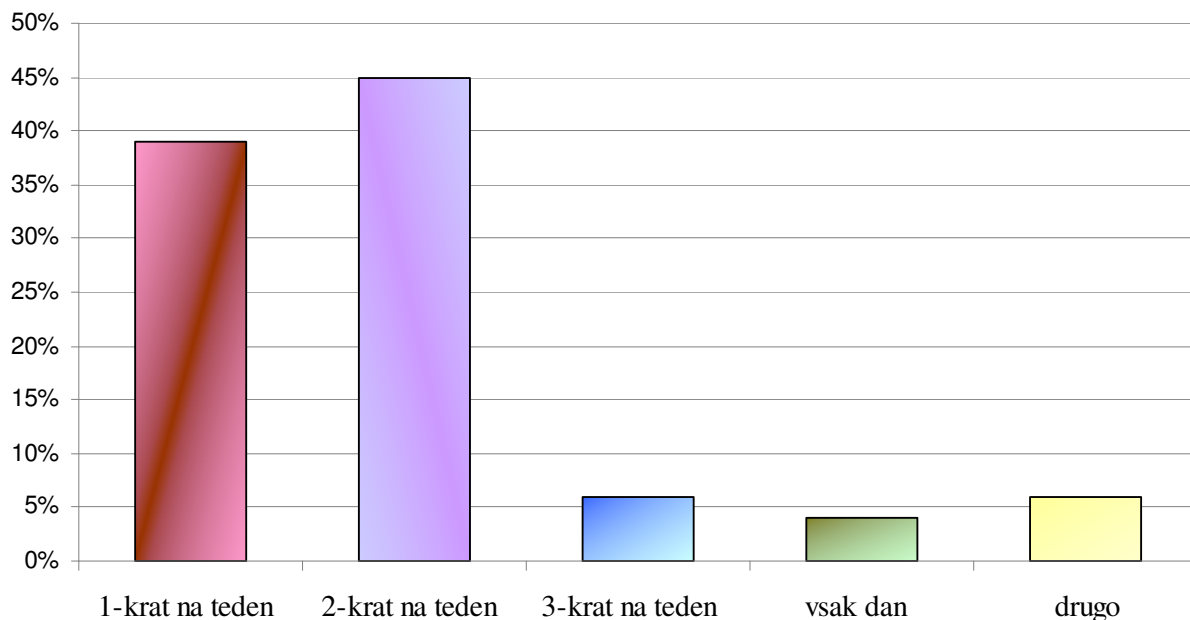
## ŠPORTNI NAZIVI, KI BI JIH VZGOJITELJI ŽELELI PRIDOBITI



Slika 7. Športni nazivi, ki bi jih vzgojitelji želeli pridobiti.

Tisti vzgojitelji, ki so izrazili željo po izobraževanju na področju športa, bi imeli naziv za temeljno športno vzgojo za otroke od 0 do 6 let, teh je 55 %. S 14 % sledi naziv za vaditelje rolanja in 14 % za naziv vaditelj/učitelj plavanja, 10 % vzgojiteljev bi imelo naziv vaditelj/učitelj smučanja, 7 % naziv vaditelj drsanja. 2 % vzgojiteljev pa bi imelo nazive za vse našete možnosti.

## POGOSTOST ORGANIZIRANE NAČRTOVANE GIBALNE DEJAVNOSTI

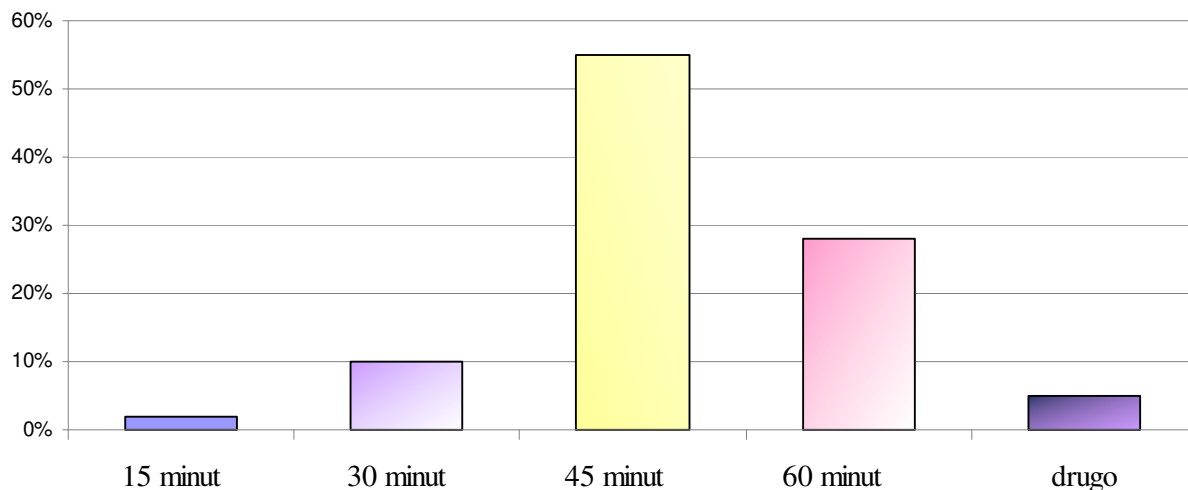


Slika 8. Pogostost organizirane načrtovane gibalne dejavnosti.

Iz grafikona je razvidno, da prevladujeta načrtovana gibalna dejavnost 2-krat tedensko s 45 % in 1-krat tedensko z 39 %. 6 % vzgojiteljev pravi, da imajo otroci organizirano načrtovano

gibalno dejavnost 3-krat tedensko, 4 % vzgojiteljev pa trdi, da imajo otroci načrtovano gibalno dejavnost vsak dan. Pod drugo, s 6 % so vzgojitelji navedli, da imajo načrtovalno gibalno dejavnost 1-krat na teden ter vsak drugi teden 2-krat.

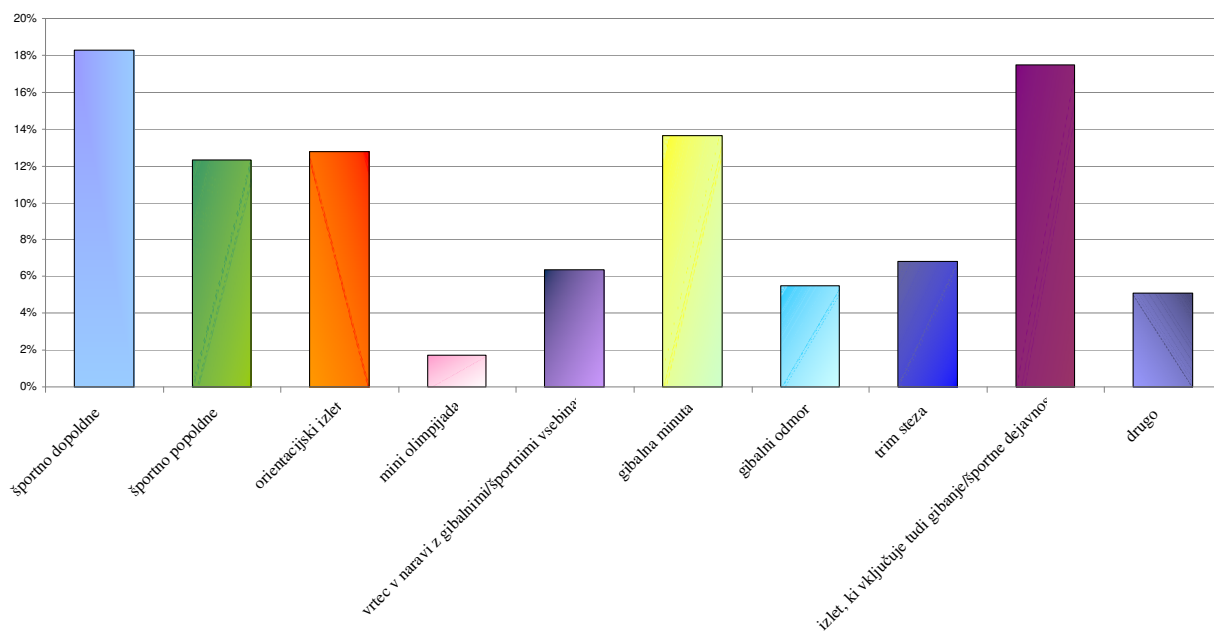
### **TRAJANJE VADBENE ENOTE (VADBENE URE)**



*Slika 9.* Trajanje vadbene enote (vadbene ure).

55 % vzgojiteljev je navedlo, da vadbena enota, ki jo načrtujejo pri otrocih drugega starostnega obdobje, traja 45 minut. Sledi vadbena enota s 60-minutnim trajanjem (28 %), 10 % vzgojiteljev nameni otrokom le 30-minutno vadbo. 2 % vzgojiteljev pa otrokom nameni športno vadbo kratkih 15 minut. 5 % vzgojiteljev je navedlo, da imajo organizirano vadbo različno dolgo, enkrat 45 minut, drugič 60 minut, ker se morajo prilagajati zasedenosti telovadnice.

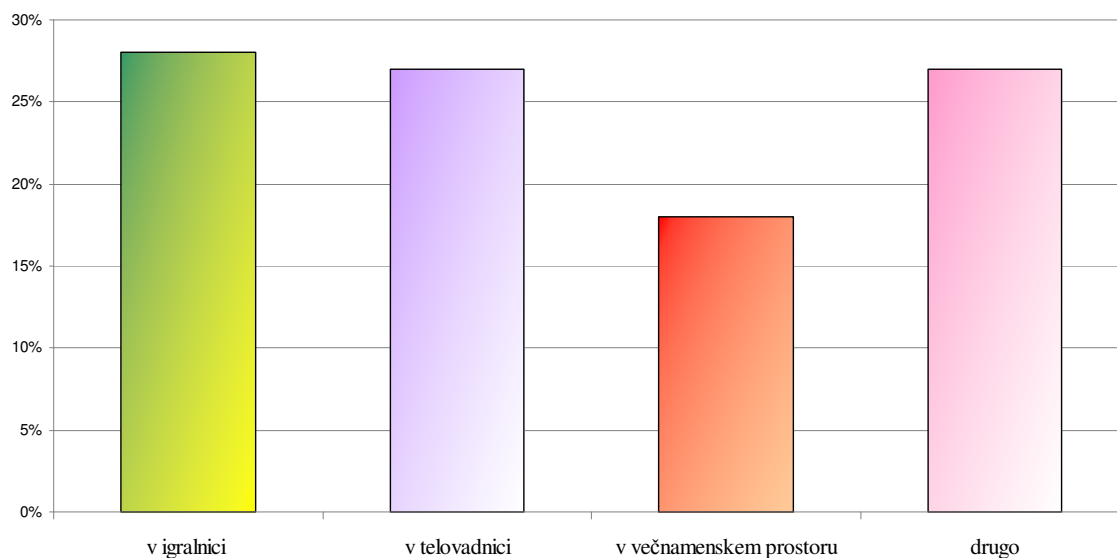
## ORGANIZACIJSKE OBLIKE



Slika 10. Organizacijske oblike v Vrtcu Škofja Loka.

Tukaj je opazen širok spekter organizacijskih oblik, ki jih vzgojiteljice nudijo otrokom. Prevladujeta športno dopoldne in izlet z gibalnimi/športnimi dejavnostmi z 20 %, s 15 % sledijo orientacijski izlet, športno popoldne in gibalna minuta. Nato pa še z 10 % trim steza, gibalni odmor, vrtec v naravi z gibalnimi/športnimi vsebinami. Pod drugo, ki predstavlja 5 %, so vzgojiteljice navedle gibalne in rajalne igre, škratje - športne igre, mali sonček, kros.

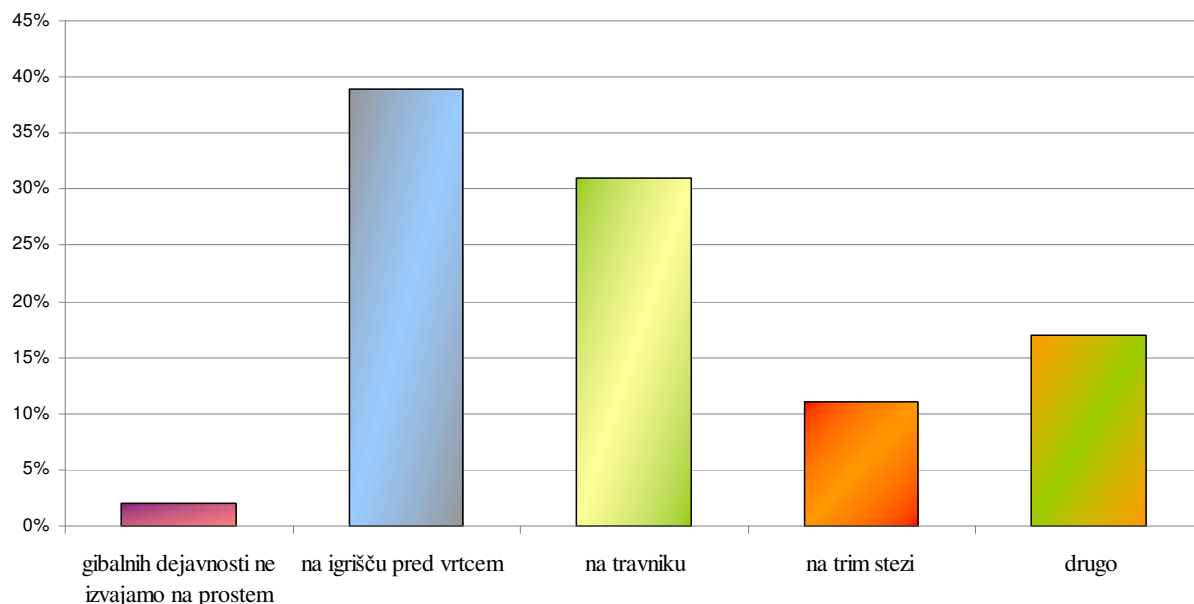
## PROSTORI, V KATERIH POTEKAJO GIBALNE DEJAVNOSTI



Slika 11. Prostori, v katerih potekajo gibalne dejavnosti.

V Vrtcu Škofja Loka gibalne dejavnosti najpogosteje potekajo v igralnici, to je navedlo 28 % vzgojiteljev. 27 % vzgojiteljev je navedlo, da gibalne dejavnosti potekajo v telovadnici. Sledi večnamenski prostor z 18 %. Pod drugo, s 27 %, pa so vzgojitelji navajali še hodnik pred igralnico in teraso.

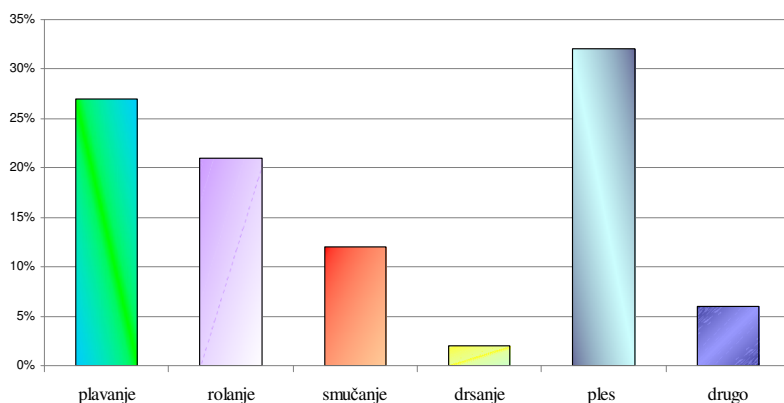
### POTEK GIBALNIH DEJAVNOSTI NA PROSTEM



Slika 12. Potek gibalnih dejavnosti na prostem.

39 % vzgojiteljev izvaja gibalne dejavnosti na prostem na igrišču pred vrtcem. 31 % vzgojiteljev izvaja gibalne dejavnosti na travniku, 11 % na trim stezi. Pod drugo s 17 % so vzgojiteljice navedle gozd in poljske poti. 2 % vzgojiteljev je navedlo, da gibalnih dejavnosti na prostem ne izvajajo.

### ŠPORTNE DEJAVNOSTI V VRTCU

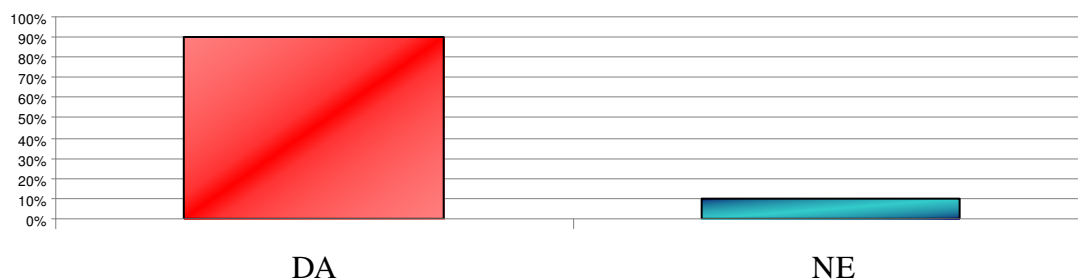


Slika 13. Športne dejavnosti v Vrtcu Škofja Loka.



Pri športnih dejavnostih v Vrtcu Škofja Loka prevladuje ples z 32 %, sledi plavanje s 27 %, nato rolanje z 21 % in smučanje z 12 %. 2 % vzgojiteljev v vrtcu izvaja drsanje. Pod drugo s 6 % so vzgojitelji navedli tek, kolesarjenje, planinarjenje, hokej in sankanje.

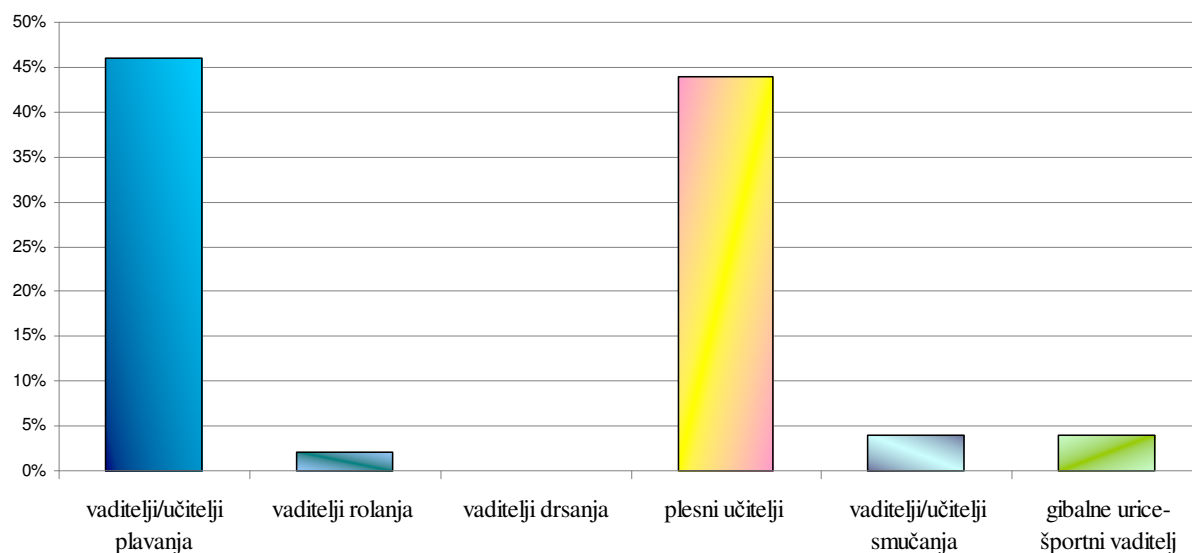
### ALI SO PRI ŠPORTNIH DEJAVNOSTIH V VRTCU VKLJUČENI ZUNANJI IZVAJALCI



Slika 14. Ali so pri športnih dejavnostih v vrtcu vključeni zunanji izvajalci?

Pri 90 % športnih dejavnosti v vrtcu so vključeni zunanji izvajalci. 10 % vzgojiteljev pa trdi, da pri športnih dejavnostih zunanji izvajalci niso vključeni.

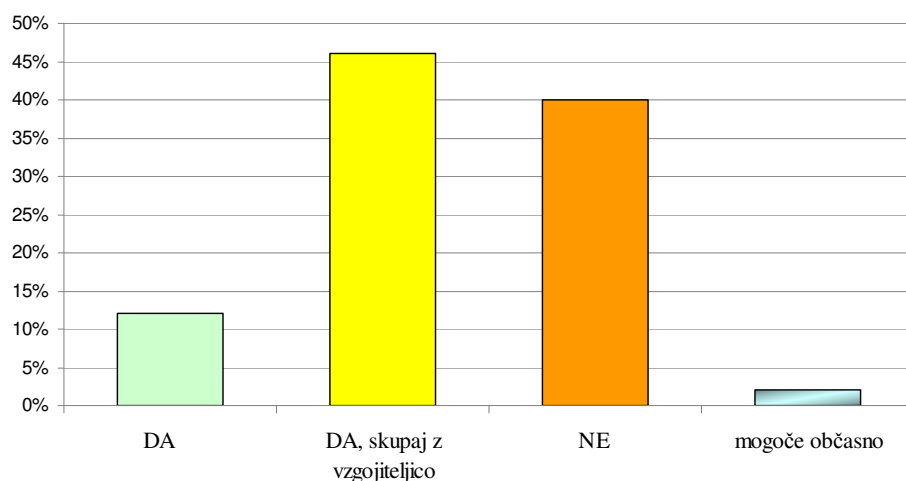
### ZUNANJI IZVAJALCI V VRTCU



Slika 15. Zunanji izvajalci v Vrtcu Škofja Loka.

Največji delež zunanjih izvajalcev je vaditeljev/učiteljev plavanja (46 %). Sledijo plesni učitelji s 44 %. Vaditeljev/učiteljev smučanja je 4 %. Vaditeljev rolanja je 2 %. Vaditelji drsanja niso vključeni. Pod drugo pa so vzgojiteljice navedle, da gibalne urice vodi športni vaditelj (4 %).

### **ALI BI SI ŽELELI, DA BI GIBALNO/ŠPORTNO DEJAVNOST V VRTCU IZVAJALI PROFESORJI ŠPORTNE VZGOJE Z USPOSOBLJENOSTJO ZA PREDŠOLSKO VZGOJO**



*Slika 16.* Ali bi si želeli, da bi gibalne/športne dejavnosti v vrtcu izvajali profesorji športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo?

46 % vzgojiteljev si želi, da bi gibalno/športno dejavnost v vrtcu izvajali profesorji športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo skupaj z vzgojiteljico. 40 % vzgojiteljev ne želi, da bi pri tem bili prisotni profesorji športne vzgoje, le 12 % vzgojiteljev pa si želi, da bi v vrtcu gibalno/športno dejavnost izvajali profesorji športne vzgoje. 2 % vzgojiteljev si želi, da bi le občasno gibalne dejavnosti izvajali profesorji športne vzgoje.

**V nadaljevanju so predstavljeni še podatki testiranih treh alternativnih hipotez, ki smo si jih zastavili.**

V vseh treh hipotezah nastopa odvisna spremenljivka »gibalna/športna dejavnost otrok«. To smo izračunali kot kombinacijo dveh spremenljivk, in sicer iz vprašanj V6: »Kolikokrat na teden otrokom organizirate načrtovano gibalno dejavnost?« in V7: »Koliko časa traja vadbena enota?«. Pri prvem vprašanju smo dobili število dni v tednu, ko so otroci gibalno/športno dejavni, pri drugem pa število minut posamezne vadbene enote. Tako smo lahko izračunali

skupno število minut dejavnosti na teden. V spodnji tabeli predstavljamo osnovne opisne statistike tako izračunane spremenljivke.

Tabela 1  
*Gibalna/športna dejavnost*

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std.odklon
Število vadbenih minut na teden	49	15	180	80	35

Otroci so v povprečju dejavni 80 minut na teden, standardni odklon znaša 35 minut. Najnižja zabeležena vrednost je 15 minut, najvišja pa 35 minut.

**H1: Otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, so bolj gibalno/športno dejavni.**

Tabela 1  
*Gibalna/športna dejavnost glede na izobrazbo*

	Izobrazba	N	Povprečje	Std.odklon	F-vrednost; statistična značilnost
Število vadbenih minut na teden	SVS	23	83	32,573	0,490 0,691
	GIMN+PT	6	78	33,429	
	SS/PS+PT	7	66	44,037	
	PF	12	86	38,443	

Otroci pri vzgojiteljih s končano srednjo vzgojiteljsko šolo so v povprečju dejavni 83 minut, pri vzgojiteljih s končano gimnazijo in poklicnim tečajem za predšolsko vzgojo 78 minut, pri tistih, ki imajo opravljeno srednjo oz. poklicno šolo in tečaj za predšolsko vzgojo, 66 minut. Pri vzgojiteljih z opravljeno Pedagoško fakulteto zabeležimo največ aktivnosti, in sicer 86 minut.

Glede na stopnjo izobrazbe torej zaznamo določene razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok. Največja razlika je opazna med vzgojitelji s končano srednjo oz. poklicno šolo in s tistimi, ki so končali fakulteto. Vendar pa je statistična značilnost pri enosmerni analizi variance previsoka (0,691), da bi lahko te razlike z zadostno statistično verjetnostjo posplošili na celotno raziskovano populacijo. **Hipoteze številka 1 ne moremo potrditi.**

**H2: Otroci, katerih vzgojitelji imajo usposobljenost na področju športa, so bolj gibalno/športno dejavni.**

Tabela 2

*Gibalna/športna dejavnost otrok glede na dodatno usposobljenost na področju športa*

	Dodatna usposobljenost šport	N	Povprečje	Std.odklon	T-vrednost; statistična značilnost
Število vadbenih minut na teden	DA	15	78	40,169	-0,249
	NE	34	80	33,238	0,804

Če primerjamo povprečje vadbenih minut na teden med skupinama, vidimo, da gre za minimalno razliko treh minut, saj so otroci pri dodatno usposobljenih vzgojiteljih v povprečju aktivni 78 minut, pri tistih, ki niso dodatno usposobljeni, pa 81 minut.

Rezultati T-testa oz. statistična značilnost, ki je precej visoka in znaša 0,804, nam le potrди to ugotovitev, da med skupinama ni pomembnih oz. statistično značilnih razlik v gibalni/športni dejavnosti otrok. **Hipoteze številka 2 ne moremo potrditi.**

**H3: Otroci, katerih vzgojitelji imajo željo po dodatnem športnem usposabljanju, so bolj gibalno/športno dejavni.**

Tabela 3

*Gibalna/športna dejavnost otrok glede na željo po dodatni usposobljenosti na področju športa*

	Želja po dodatni usposobljenosti šport	N	Povprečje	Std.odklon	T-vrednost; statistična značilnost
Število vadbenih minut na teden	DA	27	73	32,414	-1,599
	NE	24	88	37,006	0,117

Če primerjamo povprečje vadbenih minut na teden med obema skupinama, lahko vidimo, da so otroci pri tistih vzgojiteljih, ki se želijo dodatno usposablјati na področju športa, v povprečju manj aktivni kot pri tistih vzgojiteljih, ki te želje nimajo. Povprečna razlika je dobrih 15 minut na teden.

Rezultati T-testa oz. statistična značilnost (0,117) nam ne omogočata, da bi ugotovitev v opaznih razlikah v povprečnih vrednostih med skupinama posplošili na celotno raziskovano populacijo. **Hipoteze številka 3 ne moremo potrditi.**

Zbrali smo tudi podatke o tem, kakšne organizacijske oblike športne vadbe so v vrtcih na voljo in kakšne dodatne športne dejavnosti vzgojitelji še nudijo otrokom, kar je prav tako dodatna informacija, na podlagi katere lahko sklepamo o gibalni/športni dejavnosti otrok. Osnovne rezultate smo predstavili že na prejšnjih straneh (glej tabelo 2 in tabelo 3), tukaj pa predstavljamo rezultate skupnih spremenljivk, ki smo jih izračunali tako, da smo sešteli

število organizacijskih oblik vadbe, ki so otrokom na voljo, in število športnih dejavnosti. V spodnji tabeli predstavljamo osnovne statistike tako dobljenih spremenljivk.

Tabela 4  
*Gibalna/športna dejavnost otrok*

	N	Minimum	Maksimum	Povprečje	Std.odklon
Število organizacijskih oblik vadbe	51	1	9	4,5	1,687
Število športnih dejavnosti	51	1	5	3	1,199

Otroci imajo v povprečju na voljo 4,5 organizacijskih oblik vadbe, minimalno pa vsaj eno oz. maksimalno devet različnih oblik. Kar se tiče dodatnih športnih dejavnosti, pa so otrokom v povprečju na voljo 3 dejavnosti, vse zabeležene dejavnosti pa se nahajajo na intervalu od 1 do 5.

Tudi za te dodatne spremenljivke smo preverili, ali zaznamo kakšne statistično značilne razlike glede na neodvisne spremenljivke, ki so nas zanimale v hipotezah (izobrazba, dodatna športna usposobljenost in želja po dodatni športni usposobljenosti).

Tabela 5  
*Organizacijske oblike vadbe in športne dejavnosti otrok glede na izobrazbo vzgojiteljev*

	Izobrazba	N	Povprečje	Std.odklon	F-vrednost; Statistična značilnost
Število organizacijskih oblik vadbe	SVS	24	4,46	1,719	0,435 0,729
	GIMN+PT	6	5,33	2,733	
	SS/PS+PT	7	4,43	1,272	
	PF	13	4,62	1,387	
Število športnih dejavnosti	SVS	24	3,13	1,227	1,118 0,352
	GIMN+PT	6	2,17	0,753	
	SS/PS+PT	7	3,14	0,900	
	PF	13	2,85	1,405	

Največ organizacijskih oblik vadbe nudijo vzgojitelji s končano gimnazijo in poklicnim tečajem predšolske vzgoje (v povprečju nekaj nad 5) ter tisti s končano Pedagoško fakulteto (v povprečju nekaj pod 5). Pri ostalih dveh izobrazbenih skupinah zaznamo nekoliko nižje povprečne vrednosti, vendar ne manj kot 4. Razlike torej niso pretirano visoke, kar potrdi tudi F-vrednost in njena statistična značilnost, ki nam ne omogočata, da bi govorili o statistično značilnih razlikah glede na izobrazbo.

Povprečno število športnih dejavnosti, ki so otrokom na voljo, je nekaj nad 3 pri vzgojiteljih s končano srednjo oz. poklicno šolo in poklicnim tečajem in pri tistih s končano srednjo vzgojiteljsko šolo. Tudi pri vzgojiteljih s končano fakulteto so otrokom v povprečju na voljo 3 dejavnosti, medtem ko je vrednost najnižja pri vzgojiteljih s končano gimnazijsko izobrazbo

(blizu ocene 2). Razlike niso statistično pomembne in torej veljajo le za naš vzorec anketirancev.

Tabela 6

*Gibalna/športna dejavnost otrok glede na dodatno usposobljenost na področju športa*

	Dodatna usposobljenost šport	N	Povprečje	Std.odklon	T-vrednost; Statistična značilnost
Število organizacijskih oblik vadbe	DA	15	5	1,302	0,757
	NE	36	4	1,828	0,452
Število športnih dejavnosti	DA	15	3	1,187	2,002
	NE	36	3	1,156	0,051

Glede na dodatno usposobljenost vzgojiteljev na področju športa ne opazimo bistvenih oz. statistično značilnih razlik v povprečnem številu organizacijskih oblik vadbe. V obeh skupinah, tako pri tistih vzgojiteljih, ki so dodatno usposobljeni, kot pri tistih, ki niso, imajo otroci v povprečju na voljo nekaj manj kot 5 oblik vadbe.

Opazne pa so določene razlike glede dodatnih športnih dejavnosti. Pri dodatno usposobljenih vzgojiteljih so otrokom v povprečju na voljo slabe štiri dejavnosti, medtem ko lahko otroci pri vzgojiteljih, ki niso dodatno usposobljeni s področja športa, izbirajo med nekaj manj kot tremi dejavnostmi. Razliko lahko označimo kot statistično značilno, saj statistična značilnost le minimalno presega priporočeno mejno vrednost (0,05).

Tabela 7

*Gibalna/športna dejavnost otrok glede na željo po dodatni usposobljenosti na področju športa*

	Želja po dodatni usposobljenosti šport	N	Povprečje	Std.odklon	T-vrednost; Statistična značilnost
Število organizacijskih oblik vadbe	DA	29	4	1,806	-1,178
	NE	22	5	1,430	0,092
Število športnih dejavnosti	DA	29	3	1,099	-1,645
	NE	22	3	1,278	0,106

Glede na željo po dodatni usposobljenosti na področju športa opazimo, da imajo tisti otroci, katerih vzgojitelji si želijo dodatnih znanj s tega področja, v povprečju na voljo 1 obliko vadbe manj kot ostali. Razlika med skupinama ni statistično značilna, saj je statistična značilnost višja od 0,05 (znaša 0,092).

Glede dodatnih športnih dejavnosti so opazne manjše razlike glede na željo po dodatni usposobljenosti na športnem področju. Tako pri tistih vzgojiteljih, kjer ta želja je prisotna, kot

pri tistih, kjer je ni, imajo otroci v povprečju na voljo 3 dejavnosti, čeprav je povprečna vrednost v prvi skupini nekoliko nižja kot povprečna vrednost v drugi skupini. Razlike ne moremo označiti kot statistično značilne.

## 4 RAZPRAVA

V raziskavi smo želeli ugotoviti, kakšna je gibalna dejavnost v Vrtcu Škofja Loka za otroke drugega starostnega obdobja. Zanimala nas je izobrazba vzgojiteljev, njihova usposobljenost s področja športa in njihova želja po usposabljanju s področja športa. Prav tako so nas zanimale razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok drugega starostnega obdobja, glede na izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenostjo s področja športa. Želeli smo ugotoviti, ali so otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, usposobljenost na področju športa in željo po dodatnem športnem usposabljanju, bolj gibalno/športno dejavni.

V našo raziskavo je bilo vključenih 51 vzgojiteljev iz petih enot Vrtca Škofja Loka. V vrtcu prevladuje ženski spol, kar je tudi sicer značilno za zaposlene na mestu vzgojitelja. Tako je v Vrtcu Škofja Loka zaposlenih 98 % vzgojiteljic in 1 vzgojitelj. Rezultati kažejo, da v vrtcu prevladuje starejši kader. 39 % tistih, ki so odgovarjali, je starih od 46 do 55 let. 2 % zaposlenih je starejših od 56 let. Tako je skupno 41 % zaposlenih starejših od 46 let, kar pomeni, da je nekaj manj kot polovica zaposlenih starejših od 46 let. Glede na to, da so starejši manj okretni in težje izvajajo vaje na področju gibanja, smo mnenja, da so starejši vzgojitelji v tem primeru težko zgled otrokom, težje jih motivirajo za gibanje. Bolka (2011) in Kavčičeva (2005) sta prišli do podobnih podatkov in mnenj. Področje gibanja je še posebej specifično in zahtevno z vidika varnosti in vodenja. Starejše delavke se športnih dejavnosti pogosto lotevajo z odporom in strahom pred poškodbami (Bolka, 2011). Kavčičeva (2005) pa ugotavlja, da pri višji starosti vzgojitelji težje samostojno in kakovostno izvajajo gibalne aktivnosti.

Med zaposlenimi v Vrtcu Škofja Loka ima 45 % vzgojiteljev končano srednjo vzgojiteljsko šolo, 25 % vzgojiteljev ima Pedagoško fakulteto. Ostali imajo dokončano srednjo ali poklicno šolo in poklicni tečaj, teh je 14 %. 10 % vzgojiteljev je končalo gimnazijo in opravilo poklicni tečaj. Tako se nam zdi zanimivo, da je le četrtnina vzgojiteljev z visokošolsko izobrazbo. Iz tega pa lahko sklepamo, da je velik delež anketiranih s srednješolsko izobrazbo zaposlenih na mestu vzgojitelja. Glede na to, da je velik delež zaposlenih starih nad 46 let, je to razumljivo, saj je pred leti za opravljanje dela na mestu vzgojitelja zadostovala srednja vzgojiteljska šola.

30 % vzgojiteljev ima dodatna usposabljanja s področja športa, med katerimi prevladuje vaditelj smučanja z 42 % in vaditelj plavanja s 35 %. Bolka (2011) je dobila še nekoliko slabši rezultat. Navedla je, da 84 % vzgojiteljev nima dodatnih znanj s področja športa. Do



podobnih rezultatov je prišla tudi Zajčeva (2009) z raziskavo med ravnatelji različnih vrtcev, ki so v večini mnenja, da vzgojitelji niso ustrezno usposobljeni za vodenje specifičnih gibalnih dejavnosti (smučanje, plavanje, rolanje). 57 % vzgojiteljev v Vrtcu Škofja Loka ima željo po športnem usposabljanju. Tukaj lahko sklepamo, da se vzgojitelji premalo zavedajo, kako pomembno vlogo imajo gibalne/športne dejavnosti pri otroku. Tudi če se vzgojitelji ne izobražujejo na športnem področju, je že v kurikulumu (ki bi ga moral imeti vsak vzgojitelj v vrtcu) navedeno, da je gibanje otrokova primarna potreba. Tudi Zajčeva (2009) je mnenja, da bi bilo potrebno vzgojiteljem predstaviti pogostost in pestrost športnih dejavnosti v vrtcu, kot bistven element celostnega razvoja predšolskega otroka. Med tistimi, ki pa imajo interes pridobiti znanja na športnem področju, prevladuje temeljna športna vzgoja za otroke od 0 do 6 let.

Pri vprašanju o pogostosti organizirane načrtovane gibalne dejavnosti v Vrtcu Škofja Loka je 45 % vzgojiteljev odgovorilo, da le-ta poteka 2-krat na teden. 39 % vzgojiteljev je navedlo, da načrtovana gibalna dejavnost poteka 1-krat tedensko. Preostali vzgojitelji so navedli, da načrtovana gibalna dejavnost poteka 3-krat na teden in celo vsak dan. Tukaj se je potrebno vprašati, v kakšnem smislu vzgojitelji razumejo pojem načrtovana gibalna dejavnost. Kavčičeva (2005) ugotavlja, da 82 % vzgojiteljev izvaja gibalne dejavnosti večkrat tedensko, med gibalne dejavnosti pa štejejo sprehod in igro na igrišču. Precej drugačne rezultate je Bolka (2011) dobila v Kranjskih vrtcih. Ugotovila je, da 52 % vzgojiteljev izvaja organizirano športno vadbo le 2-krat mesečno, 13 % 1-krat mesečno in le 5 % večkrat na teden. V tem vrtcu kaže na zelo slabo stanje na področju izvajanja organizirane športne vadbe. Tudi Žnidaršič (2008) ugotavlja, da je v tržiških vrtcih premalo organizirane in strokovno vodene vadbe ter da vrtcem primanjkuje ustrezno izobražen kader.

Na vprašanje, koliko časa traja vadbena enota, je 52 % vzgojiteljev odgovorilo 45 minut, 28 % 60 minut, 10 % 30 minut. 3 % vzgojiteljev je navedlo, da vadbena enota traja samo 15 minut, kar se nam zdi nekoliko nesmiselno, saj če pomislimo samo na to, da je vadbena enota sestavljena iz uvodnega, glavnega in zaključnega dela, potem lahko sklepamo, da tako vadbena enota organizacijsko težko izpeljejo v petnajstih minutah.

Vzgojiteljem smo ponudili širok spekter organizacijskih oblik, dobili pa smo dokaj slabe rezultate. Le 19 % vzgojiteljev organizira športno dopoldne, 17 % izlet, ki vključuje tudi gibalne/športne dejavnosti, 13 % vzgojiteljev izvaja gibalno minuto, 13 % orientacijski izlet, 12 % športno popoldne, 7 % vzgojiteljev pelje otroke na trim stezo, prav tako 7 %

vzgojiteljev organizira vrtec v naravi z gibalnimi/športnimi vsebinami. Le 5 % vzgojiteljev pripravi otrokom gibalni odmor. Mini olimpijado je navedel le en vzgojitelj. Žnidaršič (2008) je mnenja, da bi morali športno popoldne v tržiških vrtcih izvesti večkrat letno, saj vzgojitelji vzpostavijo boljši kontakt s starši, starši še bolj spoznajo svoje otroke, kako se odzivajo v okolju, v katerem preživijo večji del svojega dneva. Spoznajo tudi, kako se odzivajo na svoje prijatelje v vrtcu. Otroci lahko svoje dosežke in znanja, ki so jih usvojili v vrtcu, pokažejo svojim staršem bolj nazorno in natančno. Za predšolske otroke se nam zdi smiselno, da imajo na razpolago širok spekter organizacijskih oblik, saj bolj raznovrstna vadba vpliva na razvoj gibalnih sposobnosti.

Na vprašanje, v katerih prostorih potekajo gibalne dejavnosti, je 28 % vzgojiteljev odgovorilo, da gibalne dejavnosti izvajajo v igralnici, 27 % jih ima gibalne dejavnosti v telovadnici, ostali pa v večnamenskem prostoru in na hodniku pred igralnico. To predstavlja kar velik problem, saj so prostori za gibanje premajhni, otrok pa je razmeroma veliko. Normativ drugega starostnega obdobja je namreč od 19 do 24 otrok. Še posebno je težava v slabem vremenu, ko se otroci ne morejo gibati na prostem. Do podobnih podatkov je prišel tudi Žnidaršič (2008) v tržiških vrtcih. Ugotovljeno je bilo, da kar 33 % vzgojiteljev uporablja hodnik za izvajanje gibalnih/športnih dejavnosti. Igralnica, večnamenski prostor, hodnik niso najbolj primeren prostor za gibalne dejavnosti otrok. Žnidaršič (2008) je mnenja, da ti prostori niso primerno opremljeni, niso dovolj varni in funkcionalni.

Gibalne dejavnosti potekajo tudi na prostem. 40 % vzgojiteljev je navedlo, da gibalne dejavnosti na prostem potekajo na igrišču pred vrtcem, 30 % na travniku, 12 % na trim stezi, pod drugo, ki predstavlja 18 % anketiranih, so vzgojitelji navedli še gozd, park, poljske poti. Tudi tukaj se pojavi vprašanje, kakšne gibalne dejavnosti so mišljene. Pojavi se predvsem vprašanje varnosti. Na poljskih poteh podlaga ni ravna, hitro lahko pride do padca ali celo do izvina gležnja. Sicer pa je kakovostna gibalna dejavnost na prostem, predvsem na igriščih pred vrtcem, odvisna od kakovosti igral in velikosti igrišča.

Pri športnih dejavnostih znotraj vrtca prevladuje ples. To je navedlo 33 % vzgojiteljev. Sledi plavanje z 28 %, rolanje 22 %, smučanje 12 %, pod drugo (7 %) so vzgojitelji navedli tek, kolesarjenje, planinarjenje, hokej in sankanje. Tudi tukaj je vidna skromna ponudba športnih dejavnosti. Predvsem ni opaziti nobenega športa z žogo. Glede na raznovrstno ponudbo športnih pripomočkov, ki je danes na razpolago, bi vzgojitelji lahko otrokom ponudili npr.

košarko, saj obstajajo lažje in manjše žoge, poleg tega koš nastavimo na višino, ki je dosegljiva otrokom in nepopisno veselje otrok ni izključeno. Sicer pa tudi Žnidaršič (2008) navaja, da je izbira športnih dejavnosti v tržiških vrtcih majhna. Prevladujejo plesne urice, splošna športna vadba in pohodništvo. Ponudba je bila v preteklosti sicer pestrejša, a zanjo ni bilo dovolj otrok. To še dodatno podkrepi sofinanciranje dodatnih dejavnosti in nujnost vključevanja različnih športnih dejavnosti v izvedbeni kurikulum, saj imamo samo tako možnost skrbeti za vse otroke, ki so vključeni v vrtec. Bolka (2011) ugotavlja, da v večini vrtcev ponujajo v obliki interesnih dejavnosti plesne urice (50 %), splošno športno vadbo (13 %), interesne dejavnosti v drugih oblikah pa v 6 %. 31 % enot interesnih športnih dejavnosti ne ponuja. Tudi Zajčeva (2009) ugotavlja skromno ponudbo na področju dodatnih dejavnosti v vrtcu. Predlaga popestritev ponudbe z vključevanjem športnih pedagogov kot izvajalcev dodatnih dejavnosti. Še boljše pa je, če zaradi majhnega števila vključenih v dodatne športne dejavnosti to ponudbo premaknemo v redni del pedagoškega procesa in s tem zagotovimo pestrost in sistematičnost v športu vsem otrokom.

Če smo bili pri zgornjih odgovorih skeptični, ker vzgojitelji nimajo velike želje po dodatni usposobljenosti na športnem področju, pa nas »pomiri« podatek, da je kar 90 % zunanjih izvajalcev prisotnih pri športnih dejavnostih. Največ je vaditeljev/učiteljev plavanja (45 %) in plesnih učiteljev (45 %). Smiselno bi bilo vključiti zunanje izvajalce tudi za druge gibalne/športne dejavnosti, še bolj smiselno pa bi bilo v vrtec vključiti profesorja športne vzgoje, ki bi skrbel tako za načrtovanje in posredovanje športnega znanja otrokom, poleg tega bi lahko svetoval ostalim vzgojiteljem pri gibalnih/športnih dejavnostih.

Vendar pa slednji predlog verjetno ne bi bil najbolj dobrodošel, saj je pri zadnjem vprašanju, ki je spraševal, če bi si v vrtcu želeli, da bi gibalne/športne dejavnosti v vrtcu izvajali profesorji športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo, kar 40 % odgovorilo negativno. Le 12 % vprašanih vzgojiteljev si želi športnega pedagoga v vrtcu. 47 % vzgojiteljev pa meni, da bi športni pedagog izvajal gibalne/športne dejavnosti skupaj z vzgojiteljico. En vzgojitelj je navedel, da bi profesor športne vzgoje sodeloval le občasno. Povsem drugačna slika se pokaže v raziskavi v Kranjskih vrtcih, kjer Bolka (2011) navaja, da kar 94 % vzgojiteljev meni, da bi bil športni pedagog zelo dobrodošel in le 6 % vzgojiteljev trdi, da potrebe po športnem pedagogu ni. Do podobnih ugotovitev je prišla tudi Kavčičeva (2005). Zajčeva (2008) je v raziskavi, kjer so sodelovali ravnatelji različnih vrtcev po

Sloveniji, ugotovila, da velika večina ravnateljev meni, da naj bi gibalne dejavnosti v vrtcu vodila skupaj športni pedagog in vzgojitelj.

Cilj diplomskega dela je bil ugotoviti razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok glede na izobrazbo vzgojiteljev. Postavili smo si hipotezo H1: Otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, so bolj gibalno/športno dejavni. Glede na stopnjo izobrazbe zaznamo določene razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok. Največja razlika je opazna med vzgojitelji s končano srednjo oz. poklicno šolo (66 minut) in s tistimi, ki so končali fakulteto (86 minut). Vendar pa je statistična značilnost pri enosmerni analizi variance previsoka (0,691), da bi lahko te razlike posplošili na celotno raziskovalno populacijo. Tako smo **hipotezo H1 morali zavreči**. Do drugačnih rezultatov je prišla Rakova (2011) v posavskih vrtcih. Sicer smo tudi mi pričakovali takšen rezultat, saj se z višjo izobrazbo pridobi tudi več znanj s področja gibalne/športne dejavnosti. Podobnega mnenja je tudi Rakova (2011), saj pravi, da vzgojitelji z višješolsko in visokošolsko izobrazbo bolje poznajo gibalni in telesni razvoj otrok ter tako načrtujejo dejavnosti glede na zmožnosti vsakega posameznika ter prilagajajo športne aktivnosti glede na otrokov razvoj pri določeni starosti kot vzgojitelji s srednješolsko izobrazbo.

Ugotavljali smo tudi razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok glede na usposobljenost na športnem področju vzgojiteljev. Postavljena hipoteza H2: Otroci, katerih vzgojitelji imajo usposobljenost na področju športa, so bolj gibalno/športno dejavni. Tukaj se je pojavila minimalna razlika treh minut. Otroci pri dodatno usposobljenih vzgojiteljih so v povprečju aktivni 78 minut na teden, pri tistih, ki pa vzgojitelji niso dodatno usposobljeni, pa 81 minut. Rezultati T-testa so pokazali, da ni pomembnih statističnih razlik v gibalni/športni dejavnosti otrok, zato **hipotezo H2 zavračamo**. Tudi ta rezultat nas je presenetil, saj bi pričakovali, da vzgojitelji, ki so dodatno usposobljeni za gibalno/športno dejavnost, dajo več poudarka in otrokom lahko nudijo več časa za gibalne/športne dejavnosti, saj se ob usposabljanju konec koncev zavedaš pomena športne dejavnosti za zdravje tako otrok kot tudi odraslih.

Ugotavljali pa smo tudi razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok glede na željo vzgojiteljev po dodatnem športnem usposabljanju. Postavljena hipoteza H3: Otroci, katerih vzgojitelji imajo željo po dodatnem športnem usposabljanju, so bolj gibalno/športno dejavni. Otroci pri tistih vzgojiteljih, ki se želijo dodatno usposabljeti na področju športa, so manj aktivni kot pri tistih vzgojiteljih, ki te želje nimajo. Povprečna razlika je dobrih 15 minut na teden. Tako tudi **hipotezo H3 zavračamo**. Sklepamo lahko, da si dodatnega usposabljanja želijo predvsem tisti

vzgojitelji, ki potrebujejo dodatnih znanj iz tega področja, da bi lahko otroke aktivneje vključili v gibalno/športno dejavnost.

Sicer smo v diplomskem delu pridobili še nekaj podatkov, ki povedo več o gibalni/športni dejavnosti otrok v škofjeloškem vrtcu. Otroci imajo v povprečju na voljo 4,5 organizacijskih oblik vadbe, minimalno vsaj eno in maksimalno devet različnih oblik. Kar se tiče športnih dejavnosti v vrtcu, so otrokom v povprečju na voljo 3 dejavnosti. Pri tem je potrebno omeniti, da so gibalne/športne dejavnosti vezane na obdobje leta, geografsko lego vrtca, materialne pogoje dela, finančna sredstva. Tako so zimovanja, tečaji, taborjenja vezana na letna obdobja, izleti na tedenska ali mesečna, gimnastične vaje, gibalne minute in vadbene ure pa na vsakodnevno in tudi večkrat dnevno izvajanje (Zajec idr., 2010).

Pridobili smo tudi podatke o številu organizacijskih oblik vadbe. Največ organizacijskih oblik otrokom nudijo vzgojitelji s končano gimnazijo in poklicnim tečajem za predšolsko vzgojo (v povprečju nekaj nad 5) ter tisti s končano Pedagoško fakulteto (v povprečju nekaj pod 5). Pri ostalih dveh izobrazbenih skupinah smo zaznali nekoliko nižje povprečne vrednosti, vendar ne manj kot 4. Razlog za večjo število organizacijskih oblik vadbe za otroke pri vzgojiteljih z gimnazijsko izobrazbo kot pri vzgojiteljih z višjo stopnjo izobrazbe (fakulteto) bi lahko pripisali v vedno večji ozaveščenosti ljudi o gibalnem/športnem načinu življenja, v dvigu življenjskega standarda, večji in kakovostnejši ponudbi športnih pripomočkov, gibalnih/športnih programov, njihovi propagandi ter ponudbi različnih športnih prireditev. K temu pripomore večji interes posameznika za novosti na gibalnem/športnem področju ne glede na izobrazbo. Čeprav izobrazba še ostaja v veliki korelaciji s stopnjo gibalnih/športnih dejavnosti, višja izobrazba še vedno pomeni pogostejšo gibalno/športno dejavnost (Sila, 2007).

Povprečno število športnih dejavnosti, ki so otrokom na voljo, je nekaj nad tri pri vzgojiteljih s končano srednjo oz. poklicno šolo in poklicnim tečajem in pri tistih s končano srednjo vzgojiteljsko šolo. Tudi pri vzgojiteljih s končano fakulteto so otrokom v povprečju na voljo 3 dejavnosti, medtem ko je vrednost najnižja pri vzgojiteljih s končano gimnazijsko izobrazbo (blizu ocene 2).

Glede na dodatno usposobljenost vzgojiteljev na področju športa ne opazimo bistvenih razlik v povprečnem številu organizacijskih oblik vadbe. V obeh skupinah, tako pri tistih

vzgojiteljih, ki so dodatno usposobljeni, kot pri tistih, ki niso, imajo otroci na voljo nekaj manj kot 5 oblik vadbe.

Smo pa opazili določene razlike glede dodatnih športnih dejavnosti pri dodatno usposobljenih vzgojiteljih, kjer so otrokom na voljo slabe 4 dejavnosti, medtem ko lahko otroci pri vzgojiteljih, ki niso dodatno usposobljeni s področja športa, izbirajo med nekaj manj kot tremi dejavnostmi.

Glede na ugotovitve naše raziskave je smiselno predstaviti možnosti za izboljšanje trenutnega stanja v Vrtcu Škofja Loka.

Možnosti, ki se kažejo, so naslednje:

Glede na to, da ima 57 % vzgojiteljev željo po športnem usposabljanju, bi bilo smiselno glede na interes ravnateljice in višino finančnih sredstev, ki so namenjeni vrtcu, vzgojiteljem omogočiti usposabljanje na športnem področju. Glede na to, da je v vrtcu 90 % zunanjih izvajalcev pri učenju plavanja in plesa in glede na željo vzgojiteljev (55 % jih ima željo po pridobitvi naziva temeljna športna vzgoja za otroke od 0 do 6 let), bi bilo najbolj smiselno, da bi vzgojiteljem omogočili, da si pridobijo naziv za temeljno športno vzgojo za otroke od 0 do 6 let.

V primeru, da bi bil strošek pridobitve naziva temeljna športna vzgoja za otroke od 0 do 6 let za 57 % vzgojiteljev prevelik, bi bilo smiselno v vrtcu organizirati seminarje na to temo.

Tretja možnost, najbolj smiselna in mogoče še najcenejša pa bi bila, glede na to, da je Vrtec Škofja Loka s sedmimi enotami velik, da bi v vrtcu zaposlili profesorja športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo, ki bi skupaj z vzgojitelji pripravljala letni načrt, skupaj z vzgojitelji bi vodil določeno število ur športnih dejavnosti, pomagal bi pri izvajanju programa Zlati sonček in starše ozaveščal o gibalnem razvoju njihovih otrok.

## 5 SKLEP

V diplomskem delu smo ugotavljali razlike v gibalnih/športnih dejavnostih otrok drugega starostnega obdobja glede na izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost s področja športa. V Vrtcu Škofja Loka smo razdelili anketne vprašalnike, ki so jih izpolnili vzgojitelji, ki delajo z otroki v drugem starostnem obdobju. Zajeli smo vzorec 51 vzgojiteljev; od tega je bilo 50 žensk in 1 moški.

Glede na zastavljene cilje smo ugotovili gibalno/športno dejavnost otrok drugega starostnega obdobja, izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost ter željo po usposabljanju, ki jo imajo vzgojitelji na področju športa. Ugotovili smo, da načrtovana gibalna dejavnost v Vrtcu Škofja Loka poteka v igralnici, telovadnici ali na hodniku pred igralnico 1-krat ali 2-krat na teden, najpogosteje po 45 minut. Na prostem gibalne dejavnosti potekajo na igrišču pred vrtcem ali na travniku. Otrokom pa je nudenega največ plesa in plavanja. Pri izobrazbi vzgojiteljev prevladuje srednja vzgojiteljska šola. 30 % vzgojiteljev ima dodatna usposabljanja na področju športa, med katerim prevladujeta vaditelj smučanja in vaditelj plavanja.

Zastavili smo si hipotezo, in sicer, da so otroci, katerih vzgojitelji imajo višjo izobrazbo, bolj gibalno/športno dejavni. Hipotezo smo morali med analizo zavreči, saj nismo ugotovili statistično značilnih razlik. Smo pa glede na stopnjo izobrazbe ugotovili določene razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok. Največja razlika je opazna med vzgojitelji s končano srednjo oz. poklicno šolo in tistimi, ki so končali Pedagoško fakulteto. Otroci pri vzgojiteljih s Pedagoško fakulteto so dejavni 86 minut na teden, medtem ko so otroci pri vzgojiteljih s srednjo oz. poklicno šolo in opravljenim poklicnim tečajem dejavni 66 minut na teden.

Zastavili smo si tudi hipotezo, da so otroci, katerih vzgojitelji imajo usposobljenost na področju športa, bolj gibalno/športno dejavni. Tudi to hipotezo smo morali zavreči. Gre za minimalno razliko treh minut. Otroci pri dodatno usposobljenih vzgojiteljih so v povprečju aktivni 78 minut, pri tistih, ki pa niso dodatno športno usposobljeni, pa 81 minut.

Poleg tega smo si zastavili še hipotezo, da so otroci, katerih vzgojitelji imajo željo po dodatnem športnem usposabljanju, bolj gibalno/športno dejavni. Tudi tretjo hipotezo smo morali zavreči. Otroci pri tistih vzgojiteljih, ki se želijo dodatno usposablјati na področju športa, so v povprečju manj aktivni, kot pri tistih vzgojiteljih, ki te želje nimajo.

Glede na to, da je gibanje otrokova primarna potreba in da otrok večji del dneva preživi v vrtcu, se nam zdi smiselno, da gibalnim/športnim dejavnostim v vrtcu damo velik poudarek, ker je otrok v predšolskem obdobju zelo »plastičen« in kar v tem obdobju zamudi, kasneje težje nadoknadi.

V prihodnje bi bilo dobro preveriti tudi kakovost izvedbe programa kurikuluma s preverjanjem gibalnih kompetentnosti otrok v Vrtcu Škofja Loka.

Raziskava predstavlja praktično podlago za nove raziskave s takšno ali podobno temo. Raziskovalci bodo lahko izhajali iz naših rezultatov in izhodišč.

Diplomsko delo je namenjeno študentom pri nadaljnjih raziskavah na tem področju. Prav tako je delo namenjeno staršem vseh otrok, ki obiskujejo vrtec v Škofji Loki, ali pa še imajo namen svojega otroka v ta vrtec vpisati. Tako bodo starši v tem diplomskem delu lahko našli informacije in napotke o poteku gibalnih/športnih dejavnosti svojih otrok. Seveda pa je delo namenjeno tudi vzgojiteljem in ravnateljem vseh vrtcev.



## 6 VIRI

Bolka, V. (2011). *Vloga športnega pedagoga v vrtcu*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Cvetek, S. (2004). Kompetence v poučevanju in izobraževanju učiteljev. *Sodobna pedagogika*, 55 (121), 144-160.

Grmek, I. Krečič, Javornik, M. Kolnik, K. in Kotnik, E. (2007). Učitelji mentorji in visokošolski učitelji o kompetencah študentov – bodočih učiteljev. *Pedagoška obzorja* 22.

Kete, V., Videmšek, M. in Karpljuk, D. (2005). Povezava med odnosom vzgojiteljic do športa in izvajanjem dejavnosti v naravi pri predšolskih otrocih. *Šport*, 53(4), 43-48.

Kyriacou, C., (1997). *Vse učiteljeve spretnosti*. Radovljica: Regionalni izobraževalni center Radovljica.

Kračun, Š. (2010). *Analiza kompetenc vzgojiteljev pri načrtovanju gibalnih dejavnosti v vrtcih*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Kristan, S. Dolenc, S. Pečenko, T. in Šink, I. (1997). *Športni program Zlati sonček*. Priročnik. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Kropej, V. L. (2001). *Vpliv okolja na športno aktivnost predšolskih otrok*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Kropej, V. L. (2007). *Povezanost gibalne/športne aktivnosti otrok z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja*. Doktorska disertacija, Ljubljana: Fakulteta za šport.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo.

Munda, S. (2010). *Usposobljenost vzgojiteljev za izvajanje športnih dejavnosti v vrtcu*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Pišot, R. in Jelovčan, G. (2006). *Vsebine gibalne/športne vzgoje v predšolskem obdobju*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

Poljak, V. (1991). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.

Rak, N. (2011). *Vpliv vzgojiteljev na izvajanje gibalnih dejavnosti v posavskih vrtcih*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Rostohar, M. (2010). *Vloga vzgojitelja pri gibalnem razvoju otroka*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Sila, B. (2007). Leto 2006 in 16. študija o športnorekreativni dejavnosti Slovencev. *Šport*, 55 (3), priloga: 1-11.

Šimunič, B., Volmut, T. in Pišot, R. (2010). *Otroci potrebujemo gibanje*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Inštitut za kineziološke raziskave.

Turk, M. (2010). *Vloga vzgojitelja pri gibalnem razvoju otroka*. Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Videmšek, M., Berdajs, P. in Karpljuk, D. (2003). *Mali športnik*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M. in Pišot, R. (2007). *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M., Strah, N. in Stančevič, B. (2001). *Igrajmo se skupaj*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Videmšek, M. in Visinski, M. (2001). *Športne dejavnosti predšolskih otrok*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Zagorc, M. (2006). *Ustvarjanje z ritmom in gibom*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Zajec, J. (2009). *Povezanost športne dejavnosti predšolskih otrok in njihovih staršev z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja*. Doktorska disertacija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Zajec, J., Videmšek, M., Štihec, J., Pišot, R. in Šimunič, B. (2010). *Otrok v gibanju doma in v vrtcu*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za kineziološke raziskave.

Zalokar, Divjak, Z. (1998). *Vzgoja za smisel življenja*. Ljubljana: Educy, d. o. o.

Zalokar, Divjak, Z. (1996). *Vzgoja JE ... NI znanost*. Ljubljana: Educy, d. o. o.

Žnidaršič, M. (2008). *Analiza športnih dejavnosti in materialnih pogojev v tržiških vrtcih*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

## 7 PRILOGA

### 7.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

#### ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Anja Eržen, študentka 4. letnika na Fakulteti za šport. Pri mentorici dr. Mateji Videmšek delam diplomu z naslovom Razlike v gibalni/športni dejavnosti otrok drugega starostnega obdobja v Vrtcu Škofja Loka glede na izobrazbo vzgojiteljev in njihovo usposobljenost s področja športa. Pred vami je vprašalnik, ki sem ga sestavila, da bi pridobila podatke o gibalnih dejavnostih v vašem vrtcu. Vprašalnik je anonimen, pridobljene podatke bom uporabila izključno za potrebe moje raziskovalne naloge. Zato bi bila vesela in hvaležna, če bi vprašalnik izpolnili in ga vrnilo do srede, 23. 11. 2011.

**1. Spol (obkrožite):**

- a) Ž    b) M

**2. Starost:**

- a) 18–25 let  
b) 26–35 let  
c) 36–45 let  
d) 46–55 let  
e) nad 56 let

**3. Končano šolanje:**

- a) Srednja vzgojiteljska šola  
b) Gimnazija + poklicni tečaj za predšolsko vzgojo  
c) Srednja/poklicna šola + poklicni tečaj za predšolsko vzgojo  
d) Pedagoška fakulteta  
e) drugo: (napišite) \_\_\_\_\_

**4. Ali imate kakšna dodatna usposabljanja s področja športa?**

- a) DA    b) NE

**Če DA, katera? (napišite)**

---

**5. Ali bi si želeli dodatno usposobiti na športnem področju?**

- a) DA    b) NE

**Če DA, na katerem področju (lahko obkrožite več odgovorov)?**

- a) temeljna športna vzgoja za otroke od 0 do 6 let  
b) vaditelj/učitelj plavanja  
c) vaditelj rolanja  
d) vaditelj drsanja  
e) vaditelj/učitelj smučanja  
f) drugo: (napišite) \_\_\_\_\_

**6. Kolikokrat na teden otrokom organizirate načrtovano gibalno dejavnost (»vadbena uro«)?**

- a) 1 krat na teden
- b) 2 krat na teden
- c) 3 krat na teden
- d) vsak dan
- e) drugo: (napišite) \_\_\_\_\_

**7. Koliko časa traja vadbena enota (»vadbena ura«)?**

- a) 15 minut
- b) 30 minut
- c) 45 minut
- d) 60 minut
- e) drugo (napišite): \_\_\_\_\_

**8. Ali v vrtcu izvajate tudi katere izmed naslednjih organizacijskih oblik (lahko obkrožite več odgovorov):**

- a) športno dopoldne
- b) športno popoldne
- c) orientacijski izlet
- d) mini olimpijada
- e) vrtec v naravi z gibalnimi/športnimi vsebinami
- f) gibalna minuta
- g) gibalni odmor
- h) trim steza
- i) izlet, ki vključuje tudi gibanje/športne dejavnosti
- j) drugo: (napišite) \_\_\_\_\_

**9. Kje potekajo gibalne dejavnosti?**

- a) V igralnici
- b) V telovadnici
- c) V večnamenskem prostoru
- d) Drugo (napišite): \_\_\_\_\_

**10. Kje potekajo gibalne dejavnosti na prostem?**

- a) gibalnih dejavnosti ne izvajamo na prostem
- b) na igrišču pred vrtcem
- c) na travniku
- d) na trim stezi
- e) drugo (napišite): \_\_\_\_\_

**11. Katere športne dejavnosti še nudite otrokom (lahko obkrožite več odgovorov) ?**

- a) plavanje
- b) rolanje
- c) smučanje
- d) drsanje
- e) ples
- f) drugo (napišite): \_\_\_\_\_

**12. Ali so pri športnih dejavnostih v vašem vrtcu vključeni zunanji izvajalci?**

- a) DA b) NE

**Če DA, kateri:**

- a) vaditelji/učitelji plavanja  
b) vaditelji rolanja  
c) vaditelji drsanja  
d) plesni učitelji  
e) vaditelji/učitelji smučanja  
f) drugo: (napišite) \_\_\_\_\_

**13. Ali bi si želeli, da bi gibalne dejavnosti v vrtcu izvajali profesorji športne vzgoje z usposobljenostjo za predšolsko vzgojo?**

- a) DA  
b) DA, skupaj z vzgojiteljico  
c) NE